

Bente Frendrup Nielson

– erindringer om et liv i musikkens verden

Bente på orgelbænken i Nibe Kirke 2013

Bente Frendrup Nielson, november 2018

Indledning	side	4
SCENEN ER SAT	side	8
OPTAKT	side	9
EN DAG I FEBRUAR	side	12
SKOLELIV	side	17
* Landsbyskolen	side	17
* Centralskolen	side	17
HOBBY OG FRITID	side	20
* Danseskole	side	20
* Gymnastik	side	21
* Porcelænsmaling	side	22
* Søndagsskole	side	24
HJEMMELIV – FAMILIELIV	side	25
* En tidslomme	side	25
* Årets gang	side	25
* Fra trelænget ejendom til firelænget gård	side	28
* Kreativ søndag	side	29
* Medhjælp	side	30
* Frys	side	32
KONFIRMATION	side	33
RYESMINDE OG JUL	side	35
VINTERSTEMNING	side	37
HVERDAG OG FEST	side	38
KØBENHAVNERNE	side	41
TILBAGE TIL NIBE	side	42
OPTAGELSESPRØVEN	side	43
STUDIESTART	side	44
INTERMEZZO	side	46
STUDIETID	side	48
* Orgel	side	48
* Klaver	side	51
* Kammermusik	side	51

* Hørelære, teori, musikhistorie	side	53
* Farvel til Hobrovej, goddag til Planetvej	side	54
* Øster Hornum retur (1)	side	55
* Østrig og DDR	side	55
SOLIST	side	57
SIDETEMA	side	59
DIPLOMEKSAMEN	side	60
”DEBUTKONCERT”	side	61
KIRKEMUSIKALSK EKSAMEN	side	63
ANKER BUCH OG BØRGLUM KLOSTER	side	66
CALIFORNIEN 1976	side	70
SKALBORG KIRKE OG ANNELISE RAVN	side	72
AALBORG TEATER OG WANDY TWOREK	side	75
NIBE OG VOKSLEV KIRKER	side	80
KONKURRENCER	side	86
OPERAKOMPAGNIET	side	86
FILHARMONISK KOR	side	87
ROYALT BESØG	side	88
FEM KONCERTREJSER	side	90
NIBE OG VOKSLEV KIRKER FORTSAT	side	95
FAMILIEN SOM INSPIRATION	side	98
ØSTER HORNUM RETUR (2)	side	99
KAMMERMUSIK	side	100
ANNETTE OG JENS	side	101
SLUTSPURT	side	102
CODA	side	103
TRE FAMILIE-STJERNESTUNDER MED MUSIK	side	106

"Frendrupgård", gårdmaleri fra 1904

Min far, Magnus Frendrup (1918 – 1991) er født og opvokset på "Frendrupgård" i Molbjerg.

Albert Frendrup og familie

Magnus Frendrups forældre var Maren og Albert Frendrup. Min far havde tre ældre brødre: Niels, Gerhard og Jens.

Børnene er fra venstre Gerhard, Magnus, Niels og Jens.

"Ryesminde" på Halvøen, gammelt luftfoto

Min mor, Johanne Frendrup, født Nørgaard (1916 – 2003), er vokset op på "Ryesminde", Halvøen, Øster Hornum.

Hendes forældre var Line og Søren Nør-
gaard. En yngre bror hed Kristian.

Mine bedsteforældres bryllup 1916

Her sidder Bedste med min mor.

Mor og Bedste 1917

Mine forældre bliver viet
i Øster Hornum Kirke
25. september 1946.

Mine forældre, bryllupsbillede

Efter brylluppet bosætter
de sig på ejendommen
”Lykkegård” i Molbjerg.

”Lykkegård”, sommer

Her ser jeg dagens
lys 14. december
1947.

"Lykkegård", vinter

Og nu – i en alder
af 70 år – har jeg
ladet mig overtale
til at skrive mine
erindringer med
særligt fokus på
min opvækst, stu-
dietid og musiker-
liv.

Familien Frendrup – Johanne, Bente og Magnus

OPTAKT

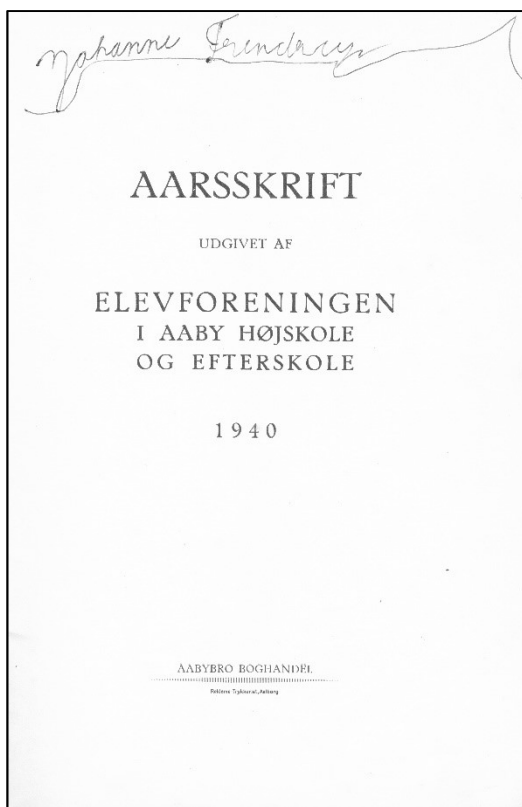

Mors omslag til højskolesangbogen

En dag samme år, 1953, gik turen til Aalborg. Efter hidtil at have ”øvet mig” i andres hjem med klaver, var beslutningen taget: Jeg skulle have mit eget.

Jeg husker, hvordan jeg i musikforretningen løb rundt fra det ene klaver til det andet og spillede de sange, jeg kendte. En tid efter stod ét af dem hjemme i stuen. Et Brdr. Caspersen klaver, pris 1.500 kroner.

Det var en tid, hvor der blev sunget alle vegne, såvel hjemme som ude. Salmebog og Højskolesangbog stod fremme, side om side med ”De små synger”.

Aaby Højskole, årsskrift. Bente øver sig i at skrive

Sammen med disse en masse årsskrifter fra Aaby Højskole og Haubro Ungdomsskole, hvor mine forældre var elever i 1935 – 1936.

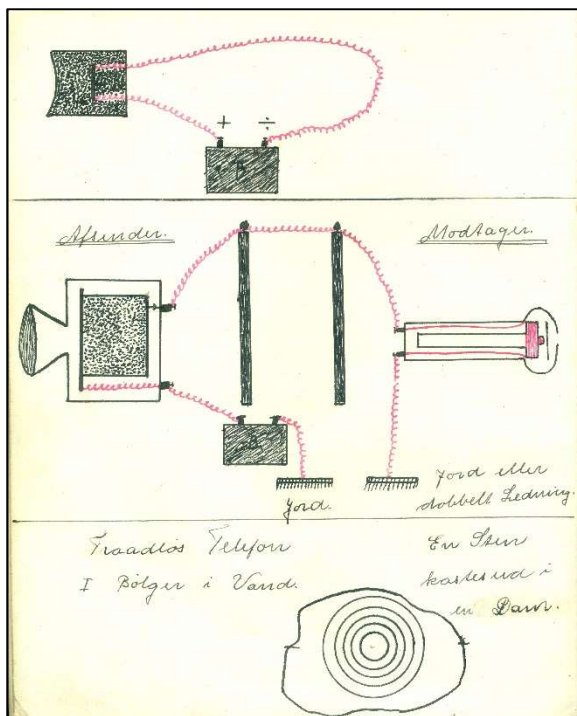
Sommerhold for piger tre måneder, vinterhold for drenge fem måneder.

Haubro Ungdomsskoles årsskrift. Fars håndskrift

Disse årsskrifter optog mig meget. Fine billeder af elevhold. Gymnastik, elevværelser, håndgerning, husgerning. Ét af dem vidner om mine første skriveøvelser!

Mor lærte mig skråskrift meget tidligt. Hendes broderibøger med kunstfærdigt svungne bogstaver var mig til stor inspiration.

Fars fysikhefte, Haubro

Det samme var fars fysikhefte og tegnehefte fra Haubro.

Bentes glansbilleder. Blomsterbogstaver

Så var der glansbillederne, som mor og jeg klistrede ind i to albums.

Det første med melklister. Måske kunne man endnu ikke få lim?

Det andet med rigtig lim.

Kort til bedstefars 60-års dag

Jeg sad ved dagligstuebordet med en, tror jeg nok, letlæselig skolebog. Den var grå med mørk grøn skrift på omslaget. Samtidig forsøgte jeg at begribe de lange ord, der stod på den brune vægtelefon, vi netop havde fået: Jydsk Telefon Aktieselskab. Noget afgørende skete: Jeg opdagede, at jeg kunne læse.

Alt imens spillede jeg videre, nu på mit eget klaver. Endnu med melodi i begge hænder, indtil:

EN DAG I FEBRUAR

Bente ved klaveret, 7 år

Far skraber med skovlen sneen af roekulen. Hakker sig vej gennem jord og halm til indholdet. Dyrenes overlevelse.

På vej til spilletime

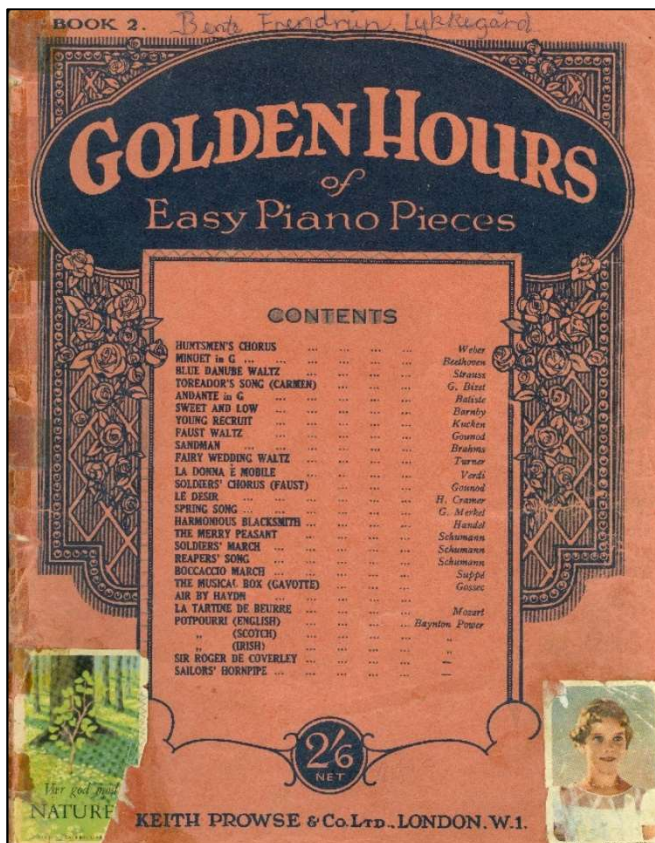
Derude i kulden, på det stykke jord, der lå mellem alléen og den lille granskov, blev der sagt: ”I dag skal du til Nibe og lære at spille”!

Bente vender hjem fra spil

Vi banker på døren hos spillelærerinden, organist Gudrun Schou-Andersen.

Jeg spiller for hende, hvortil hun siger: ”Det er sandelig på høje tid, hun får undervisning”!

"Golden hours". Ja, det var det med den gode musik!

Jeg begynder helt forfra i en norsk klaverskole "Piano spill er moro". Lærer hurtigt noderne.

Mor fulgte mig til Nibe de første gange. Gik et godt stykke bag mig for at se, hvornår jeg selv kunne finde vej til Ll. Algade 10 i Nibe og retur.

Rutebilens rare chauffører hed Johannes, Svend og Børge. Rute 31.

32

THE MERRY PEASANT

*Der glæde landmænd
vender hjem fra arbejdet.*

Robert Schumann

Allegretto *p*

f

legato il basso

f

f

p

f

K. P. & Co. Ltd. 2807

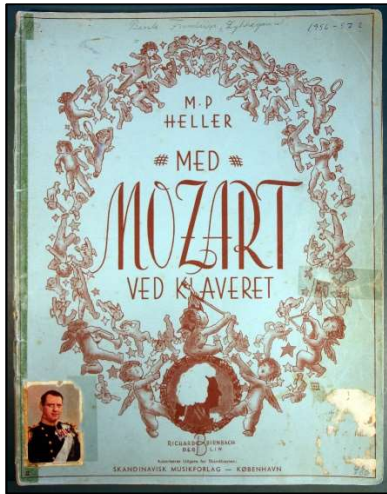
Min spillelærers notater og fingersætning. "The merry peasant"

Det kostede 8 kroner om måneden at gå til spil, så far holdt op med at ryge.

Det gjorde min spillelærerinde ikke. Hun holdt af at ryge cerutter i timerne.

Kan endnu se for mig de fornemme røgringe stige mod loftet i den lille stue.

Også når hun med begejstring med cerutten mellem læberne spillede et festligt stykke musik, jeg skulle have for til næste gang.

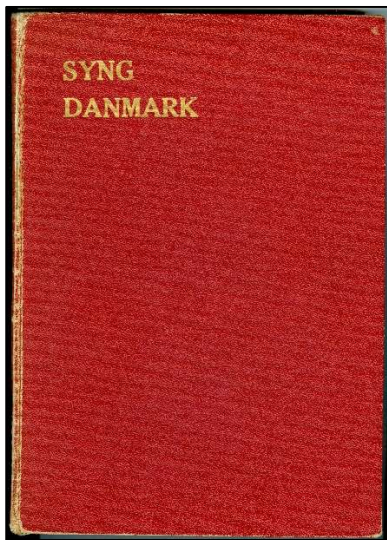

"Med Mozart ved klaveret". Min yndlings-spillebog

Gudrun Schou-Andersen var uddannet organist og pianist fra Det kgl. Danske Musik-konservatorium.

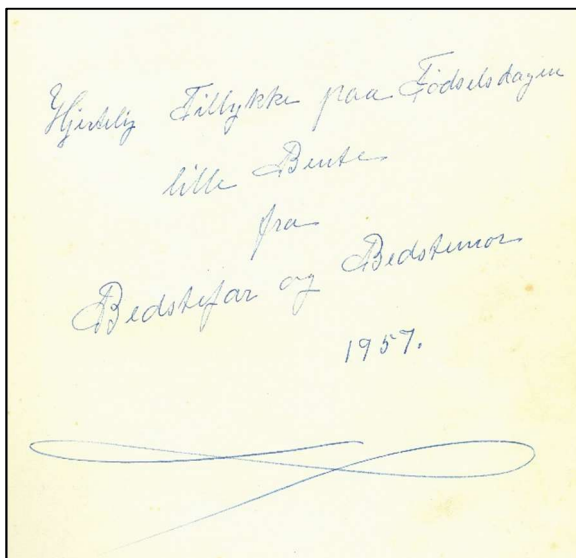
Hun lagde stor vægt på musikkens nuancer, hvilket fremgår af mine gamle spillebøger.

Der skete noget, og snart spillede jeg i heftet "Med Mozart ved klaveret".

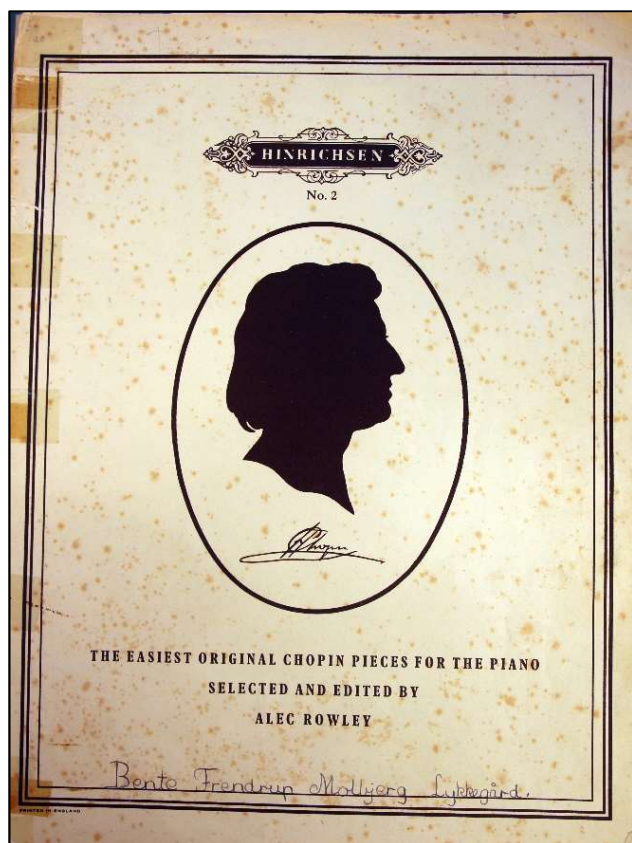
Fødselsdagsgaven fra bedstemor og bedstefar "Syng Danmark"

Til min 10-års fødselsdag fik jeg af mine bedsteforældre en nodebog "Syng Danmark" med sange og salmer.

Bedstemors skrift i nodebogen "Syng Danmark"

Den blev en vigtig del af undervisningen. En træning i at synge til eget akkompagnement og at spille til fællessang.

Boghandler Høholt havde Chopin liggende på hylden

Klaveret hos Gudrun Schou-Andersen stod klods op ad kakkelovnen, der om vinteren omsatte brændeknuder til aske. Med ildens knitren og smæld bag skærmbrettet.

Ved vinduet ud mod gaden stod en armstol. Elevernes stol. Her ventede man, indtil det blev ens tur. Jeg husker flere, der spillede før mig og sågar også, hvad de spillede.

Fra stolen kunne jeg se over til boghandler Harry Høholt. Hos ham kunne man købe ALT inden for musikaler. Lige fra Czernys etuder, Chopins valse, Mozart, Bach og Strauss-valse til de nyeste schlägere og sommerens melodi.

Så fik Bente lov at spille Chopin

Hjemme lyttede jeg til klavermusik i radioen. Når de sendte Chopins As-Dur Polonaise, var jeg "helt oppe at køre".

Jeg spurgte min lærer, hvornår hun mente, jeg kunne spille Chopin? "Ih, nu besvimer jeg", sagde hun og tog sig til hovedet.

Dog sendte hun mig kort tid efter over gaden for at købe det letteste Chopin-hefte!

I 7½ år gik jeg til klaver i Nibe. Når jeg ventede på rutebilen i Molbjerg, hændte det, at folk, der kom forbi spurgte: ”Er du ikke snart udlært”? ”Det bliver jeg aldrig”, svarede jeg.

Gudrun Schou-Andersen, foto 1947, Nibe lokalhistoriske Arkiv

De sidste år blev kravene skruet op. Jeg spillede i syv nodebøger på samme tid. Løb sur i en svær etude og fik den om og om igen. Hjemme spidsede mine forældre ører. Kunne hun ikke sin lektie? Min lærer sagde irriteret, at den ikke var umulig for mig at lære. Jeg blev flov og tog herefter mig selv i nakken.

Selv om andre hobbies fyldte, og skolen fik sit, var det musikken, jeg mest af alt ville. Den lille krise lærte mig, at sliddet med etuder var en forudsætning for tilegnelse af de skønne, svære stykker, jeg brændende ønskede at lære.

Gennem de 7½ år steg betalingen fra 8 til 16 kroner om måneden. Billet til rutebilen sikkert tilsvarende, forholdsvis. Noder var dyre. Jo, jeg skulle gøre mig umage! De sidste måneders undervisning vender jeg tilbage til senere i beretningen.

SKOLELIV

Landsbyskolen

Landsbyskolen, Øster Hornum

Skolestart marts 1955, en måneds tid efter, jeg var begyndt at gå til spil. Mor stred sig gennem snevejret på cykel med mig bagpå. Til Øster Hornum Skole for foden af kirkebakken, hvor hun selv og far også havde gået. En gammel bygning med skråpult, blækhus og kakkelovn. I huset udenfor var ”das”, ét til piger og ét til drenge.

Lærer Sørensen, der også var kirkesanger, bød velkommen og sang for til ”Morgenstund har guld i mund”. På den gamle melodi. Vi gik i skole hver anden dag og mødte i sommermånederne klokken 7. Fra første dag erfarede jeg, at ikke alt, hvad jeg lærte hjemme, stemte overens med verden udenfor. ”Husk at sige ”De” til lærerne”, formanede mor. Det skulle vi ikke. Den fine skråskrift, hun havde lært mig, røg samme vej. Formskrift var åbenbart fremtiden.

Indvielse af centralskolen

Der var to skolestuer med en lille gang imellem. I den ene havde vi dansk, sang, danmarkshistorie og geografi med Sørensen og Hermansen. I den anden lærte fru Borup os bibelhistorie, regning og at strikke. Hun spillede også rundbold med os på plænen. Der blev sunget meget til ledsagelse af lærer Sørensens violin. Han var en rigtig degn!

Centralskolen

En oktoberdag samme år vandrede vi den korte vej fra landsbyskolen til den nye centralskole. Mødte her nye kammerater fra andre omkringliggende, nu også nedlagte landsbyskoler. Lærer Sørensen havde lært os sangen ”Jeg elsker de grønne lunde”, hvoraf sidste vers blev sunget mens flaget gik til tops:

*Men end er der sang i skoven,
højt bølger det røde flag,
end er der en Gud foroven,
der råder for Danmarks sag.*

Den nye skole var et bombardement af indtryk. Kunst på væggene, montre med udstoppede fugle, oldtidsfund, gymnastiksal, spændende faglokaler, borde og stole, som kunne reguleres, flotte gulve osv.

Foran hovedindgangen blev der på asfalten malet et vejkryds. Det var daglig færdselsundervisning i vigepligt, ”forgangsret” og de vejskilte, man dengang kunne møde. I 5. klasse besøgte vi færdselsskolen i Aalborg. En herlig dag bag rattet i pedaldrevne biler på veje i et fint opbygget landskab. Under kyndig vejledning af en rar politibetjent.

Med årene blev vi 33 i klassen og havde Franz Julius til klasselærer. Gik i skole seks af ugens dage. Lørdag dog med lidt færre timer. Hver dag begyndte med morgensang og Fadervor ved den lærer, der havde første time.

I dansk skabte Julius sit eget undervisningssystem ”På egen hånd”. Det gik ud på at trække et kort med en opgave og selv søge kilden til svaret. Dermed lærte vi at bruge leksikon, fremmedordbog og fagbøger. I historie var han en god fortæller og sang gerne. Historiske sange, også mindre kendte, lød fra katederet. Naturhistorie/botanik: Vi var ofte på Katbakken og samle blade og planter til bestemmelse og presning. Det var spændende, og af og til vanskeligt at bestemme arter, som ligger tæt på hinanden.

Cykelkørekortet bortkommet. Billedet kunne være dette

En gang havde jeg kørekort til cykel. Rødt omslag med guldtryk: ”Kørekort”. Inden i billede med tekst ”Cykelprøve bestået” og dato. Lærer Julius cyklede med klassen til et vejkryds ved Hæsum, hvor færdighederne i sving, tegngivning og vigepligt skulle stå deres prøve.

Desværre er det lille dokument bortkommet, men billedet, der sad deri, er fra samme serie som dette. Det var i 2. eller 3. klasse.

Sidste skoledag inden jul stod den på sangleg i gymnastiksalen. Klassen hvirvlede rundt på strømpesokker, mens Julius sang for: ”Syv raske piger/karle i en ring – falderalla – klap-klap”. Efter hvert vers skulle de to, der efter ringdansen landede ud for hinanden, danse videre som par. Med sang som eneste ledsagelse blev også lettere folkedanse kaldt til live. Genialt og inkluderende.

Lærer Sørensen spillede videre på violinen, og den ugentlige sangtime optrappedes. ”Vokalkufferten” blev tegnet på tavlen og ja, det var regulær sangundervisning med fokus på klang, tydelig tekst og mundstilling. Vi lærte et utal af sange og salmer, heraf en del med Laubs melodier. Han oprettede kor og blokfløjtegruppe. Vi sang i kirken til jul, bl.a. Hartmanns juleliturgi, dog 1-stemmigt. Jo, Sørensen var musikeren blandt lærerne.

Skolebillede, 6. klasse.

Lærer Hermansen bragte farverne ind på skolen. Lærte os perspektiv, farvelære, ikke at bruge viskelæder. Linoleumssnit var også spændende.

I min poesibog trykkede han et lerkar som motiv, ledsaget af Johannes V. Jensens linjer: "Hver spån, du finder i Danmarks jord, er sjæl af dem, der har bygget Riget".

Faget geografi tog også form efter hans kunstneriske åre. Efter tegning ringede klokken ud alt for tidligt.

Broderet bogomslag, syet i 6. klasse

Fru Rams havde vi til regning de første år. Det var også hende, der tog sig af de store pigefag: Håndgerning og husgerning. Vi kom igennem mange håndarbejds discipliner: Forskellige broderiformer, hækling, strikning, syning i hånd og på maskine. Dette bogomslag broderede jeg i 6. klasse.

Husgerning hos fru Rams betød nye, spændende retter og bagværk, hvoraf meget blev afprøvet efterfølgende hjemme i mors køkken. Husholdningsregnskab og ernæringslære var vigtigt. Faget regning blev her omsat til praksis. En varm ret beregnedes til 2 kroner og 55 øre pr. person. Den første tid skulle hver især lave en portion til sig selv. Herefter blev vi delt op i "familier" på seks personer. Det var en udfordring pludselig at skulle stå for en ret med kartofler, sovs, kød og grøntsager til flere.

I det tilstødende vaskerum lærte vi at holde "storvask" af karklude, viskestykker, håndklæder og gulvklude. Det kogte og dampede derinde bag ruden.

HOBBY OG FRITID

Danseskole

Bente og Orla deltager i dansekongurrence 1960

Danseskolen foregik i Øster Hornum Forsamlingshus. Jeg går en enkelt sæson som seks-syv-årig. En pianistinde spiller til dansen.

I 5. klasse vender jeg tilbage, denne gang for tre sæsoner. I 6. klasse kommer der konkurrence ind i billedet, idet danselærer August Christensen lader nogle par dyste om sølv- og bronzemedalje. Faktisk husker jeg ikke detaljerne omkring det. Det må dog have været frivilligt.

Bagerens Orla og jeg vandt bronze, hvilket var flot og en ære. Jeg husker udmærket, hvem der ”løb med sølvet”. Helt fortjent, de var dygtigere end os.

Musikken leveredes af en harmonika-spiller, så vidt jeg husker.

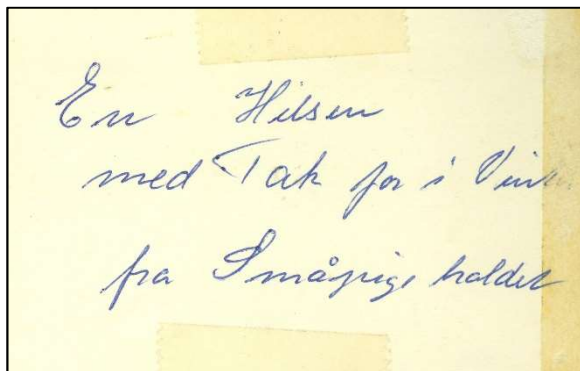

Bronzemedalje, Danseringen 1960

Det sidste år på danseskole var der ikke drenge nok, og nogle af vi piger dansede sammen.

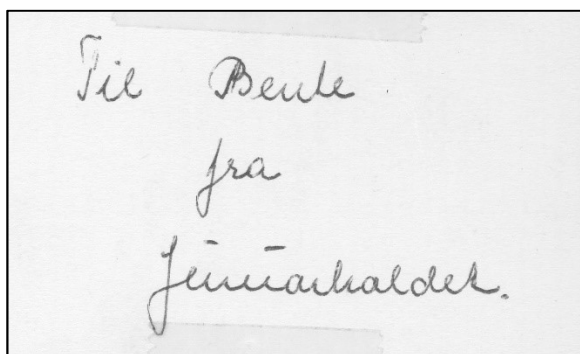
Nye tider var på vej, idet en levende musiker nu var erstattet af en kæmpe spolebåndoptager, der sendte moderne rumba-rytmer ud i den store sal. Jeg tænker med stor fornøjelse på årene med dans!

Gymnastik

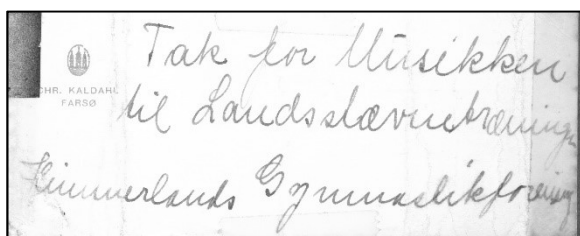
Kort fra småpigeholdet

Øster Hornum Idrætsforening krydsede min vej. De manglede en pianist til småpige-, junior- og damehold. Om jeg kunne tænke mig at prøve? Lønnen var 5 kroner i timen, og jeg skulle nok blive hentet og bragt. Det havde jeg lyst til. Mit første job som musiker! Hver uge i et par sæsoner eller lidt mere svingede en bil ind i gården for at hente "tøsen". Med lederne Henry Schön eller Inger Mark bag rattet. Inger ledede de hold, jeg spillede til. Ind imellem var der svære numre, der måtte øves meget på. Det bedste spillehefte var komponeret af Tove Løn-skov, som nogle år senere skulle blive min lærer på konservatoriet!

Kort fra juniorholdet

Det var herligt at mødes i det forum med klassekammerater, andre piger fra skolen og unge piger/damer. Jeg fik et rigtig godt samarbejde med Inger Mark, som ifølge familiealbummet var inviteret med til min konfirmation. Hvor var det festligt at spille til opvisning! Den begyndte med fælles indmarch, anført af ØHI's fane.

Kort fra landsstævneholdet

Efter sangen "Hil dig, vor Fane", som jeg under vejledning af min spillelærer selv havde harmoniseret, kunne opvisningen begynde. "Høje Nord, friheds hjem" sang herholdet flot og klangfuldt, mens de marcherede ind. Det gik aldrig op for mig, hvorfor drenge og mænd ikke skulle have musik til øvelserne. Optakten til disse var lederens kontante "1-2-3-begynd"!

Sølvbroche fra Landsstævneholdet

Efter også at have spillet til landsstævnetræning skulle holdet give opvisning på sportspladsen. Der blev kørt en lastbil ind med et klaver på ladet. Det var en kold, blæsende sommeraften. Noderne truede med at blæse ned. Min venstre hånd var i alarmberedskab til at vippe nodebladet tilbage, når vinden havde vendt det.

Porcelænsmaling

Porcelænsmaling. 1. forsøg. Egern

Far og jeg hjælpes ad med aftenfodringen. Han har lovet at køre mig til min nye hobby hver mandag aften, hvilket fordrer en hjælpende hånd. Arbejdet i stalden bliver en god optakt til den ugentlige husflidsaften. Det var holdarbejde med far og mig. Jeg blev helt ferm til at fodre, raspe roer, vippe hø ned på gulvet i laden, feje, strø med halm og sand. Køer, kalve, heste, grise, hund og katte fik deres.

Vasen med hunderose var en gave til bedstemor

Hurtig omklædning og af sted til Øster Hornum. Den gamle skole er nu hjemsted for husflid.

Ved åbning af døren slår lugten af terpentin én i møde. På bordene i skolestuen, hvor fru Borup underviste, breder sig pensler, farvepulver, glasplader, terpentin, olie, spatler, klude, vandglas, flormelis.

Det hvide porcelæn, man kan udvælge sig og købe, står på et bord for sig i selskab med bøger og blade med motiver.

Kande med snebær

Her møder jeg malende piger fra min klasse, blandt dem kusine Else. Plus unge og voksne. Lærerinden fru Vestergård går til og fra de malende og hjælper, giver gode råd, griber penslen og retter lidt her og der.

Når motivet er malet første gang, skal det tørre, inden der lægges skygger på. Der står mindst én tæt ved kakkelovnen for, om muligt, at fremskynde tørringen.

Præmie for udstilling: "Stor Bronzemedalje, forside

Jeg blev bidt af at male porcelæn og gik i to sæsoner. Den følgende sommer, 1963, udstilledes mine arbejder i husflidsteltet på Skalborg Dyrskue. Jeg fik Stor Bronzemedalje.

Præmie for udstilling: "Stor Bronzemedalje, bagside

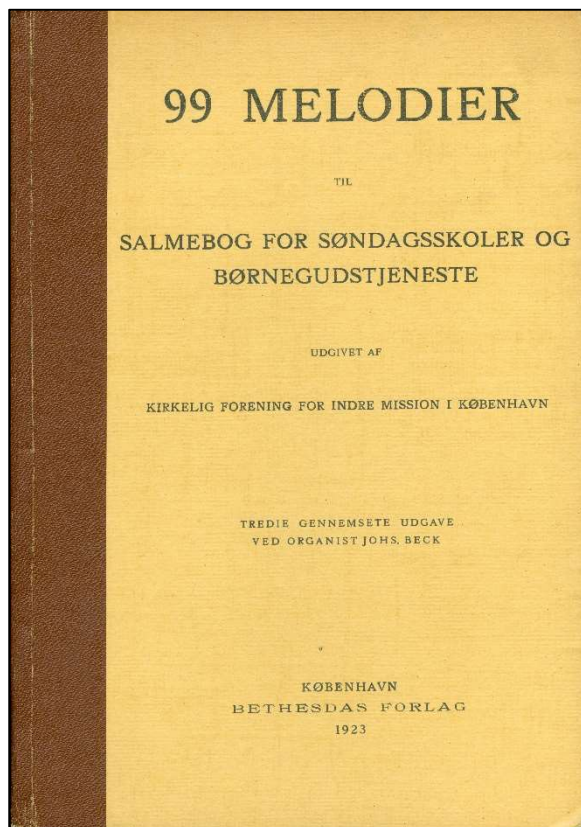
Mor fik Ærespræmie for min konfirmationskjole. Mormor fik andenpræmie for hæklearbejder. Tre generationer samlet i husflidsteltet.

Platte med sangsvaner

Siden skulle jeg male mit eget kaffe- og spisetel plus meget andet derhjemme ved udtrækspladen i køkkenbordet.

Søndagsskole

Nodebog til søndagsskolens sangbog

1. Højt lyder over Dal og Skov. Engelsk.

Højt ly - der o - ver Dal og Skov nu Kir - ke - klok - kens Klang; jeg
gaar saa glad med Sang og Lov min Søn - dags - sko - le - gang.

2. Her samles vi omkring dit Ord. Engelsk.

Her sam - les vi om - kring dit Ord, som Børn om de - res Fa - ders Bord, og
be - de dig, o, Je - sus kær: du selv nu midt i - blandt os vær.

1. sang i nodebogen. Den begyndte vi altid med

Søndagsskole foregik i Molbjerg på skift mellem flere gårde. Manden eller konen forestod undervisningen. Mange sange fra søndagsskolesangbogen, bibelhistorie, læsning af søndagens tekst og Fadervor lå fast.

Der blev budt på kaffe, boller og kage. Det var dengang børn drak kaffe. Ét af stederne havde det fælles frysehus til nabo. Der fik vi altid is! Et andet sted fik vi mus ??? – Halve pærer med lakridssnøre til hale, mandler til ører, noget andet til øjne og en hel nellike til snude. Flødeskum til, vær's'go! Et tredje sted smagte jeg for første gang cola.

Ud over gårdene var, de senere år, også Missionshuset i turnus. Her underviste Niels Svendsen. Flere af hjemmene havde klaver. Så snart jeg kunne, spillede jeg til sangene.

Søndagsskolen var gudstjeneste i mini-format. Måske var der her, grunden blev lagt til mit fremtidige virke som organist.

HJEMMELIV – FAMILIELIV

Gården i Molbjerg var på 30 tdr. land, hvoraf en del af marken var kuperet. Det yderste af den mod vest var udlagt som grusgrav. Det var spændende at se aktiviteten her. Mændene skovlede, tipvogne kørte ad skinner op og ned med grus, mindre sten, større sten. Dagligt transporterede lastbiler materialet videre til veje, byggepladser og gårde. "Hoved-grusvejen" i Molbjerg løb langs med vores have. Lastbiltrafikken havde et vist tempo, der støvede og larmede noget.

En tidslomme

Ind imellem hørtes en anden lyd, der om føje år ikke længere kunne opleves: Rasmus og hans gule nordbagge kørte forbi. Den gamle trækassevogn med karetmagerhjul bevægede sig fremad i et roligt, adstadigt tempo. Jeg husker den knasende lyd af de rolige hjul, som på en egen omhyggelig måde pressede de af lastbilen opkørte sten tilbage til deres plads i vejen. Og den særlige klang af hestesko mod sten og grus. Rasmus havde et stykke jord ude ved Sønderholm Hede, og på tilbagevejen var vognen fyldt med korn eller hør.

Vore 2 heste og Vej-Martins hus

Rasmus og Marie var vore naboer. De boede i en lille hvidkalket og stråtækt ejendom, bygget i midten af 1800-tallet. Den lå lige på den anden side af den smalle og stejle markvej, der førte op til deres søn "Vej-Martins" røde træhus, der lå klods op ad vores mark. Foran køkkenvinduet var brønden. En kjål med et lille tag over. Vandspanden hang i en krog for enden af et reb. Med et håndsving blev den firet ned i dybet, fyldt og hejst op igen. Rasmus tærskede sit korn med plejl. Slog de to trækæppe, forbundet med en læderstrop, mod kornet for at løsne kernerne. Datidens tærskværk, som han nok var den

sidste til at udøve på vores egn. Så gik han ind til bierne, formummet i den lyse, beskyttende dragt med net for ansigtet. Jeg var imponeret over, at han turde.

Da huset en dag skulle tækkes, var jeg interesseret tilskuer. Rasmus og tækkefolkene kravlede i træsko rundt på taget. De fine, matgule strå blev skåret til og lagt på en bestemt måde.

Hjemmet var særdeles gæstfrit. De lavloftede stuer bød indenfor til en anden tid. Rasmus kunne næppe stå oprejst derinde og var blevet en smule duknakket. Marie havde altid et fint forklæde på. Ved brændekomfuret lyste et pyntehåndklæde op, skinnende hvidt med motiv syet i blåt med kontursting. Marie holdt høns og solgte æg. Da vi ikke længere havde høns, blev også vi hendes kunder. Jeg ser hende stadig dér ved det gamle, slidte køkkenbord med æggekurven på krogen af den tunge jernvægt. Loddet står stille til sidst. Når jeg havde betalt, lagde hun ofte et par æg ekstra oveni.

Årets gang

Der var liv ude på landet. Mælkekusken, først med heste, siden med traktor, hentede dagligt mælken og kørte den til mejeriet. Og bragte ost, kærnemælk og syrnet mælk retur. Postbuddet i sort uniform og kasket kom på cykel, senere knallert og til sidst i den gule bil midt i 1960'erne. Til ham indbetalte man regninger.

Hver uge havde købmand, brugs, slagter, fiskehandler og bager landtur. En wienerbrødskrans kostede 1 krone. Hver 14. dag kom sodavandsmanden, og det kunne være svært at få kassen til at forslå til næste gang! Et par gange årligt kom uldkræmmer Jensen. En statelig, korpulent herre. Når han talte, lynede og glimtede det fra hans mange guldtænder. Han smækkede sine kufferter op på køkkenbordet, som nu blev omdannet til krambod, og falbød sine varer. Viskestykker, håndklæder, strømper, undertøj, skjorter, bluser, duge. Det var kram. En dug, jeg som ung købte af ham, holdt indtil for få år siden.

Bente, far og Betsy i roerne

Min arbejdsindsats derhjemme var minimal i forhold til, hvad der blev budt mine forældre og deres generation, da de var børn og unge. Også mange af min egen generation. Men jeg var med, hvor arbejdet foregik. Roerne skulle først udtyndes, senere hakkes for ukrudt. Række op og række ned. Solhat var påkrævet.

Nu har vi fri! Bente og Betsy i haven

Ofte stod mor op ved firetiden om morgenen og gik i gang, inden solen fik magt. Der skulle også slås hø. Når det havde ligget nogen tid på marken, var blevet vendt og var tørt, blev det sat i høstakke. Herefter kørt hjem og forket op gennem lugen til høloftet, der lå over stalden. Ofte var det mig, der sad deroppe og tog fra. Det duftede dejligt, men var også et støvet arbejde.

Der køres vand ud til kørerne i marken en varm sommerdag

Når kornet – rug, byg og havre – skulle høstes, lejede far en tredje hest. Der skulle tre heste til at trække selvbinderen. Jeg kunne lide den komplicerede maskine med trævingen, der ligner en garnvinde! Den takkede klinge, der skar kornet af, rullen med sejl-garn, der bandt stråene til neg og den lille greb, der med en rask bevægelse skubbede negene ud på stubbene. De lå nu spredte og skulle sættes sammen i traver. Det gav vabler på fingerspidserne og var uforeneligt med klaverspil.

En sådan juli-augustdag havde sin egen toneart. At stå på markens højeste punkt og se ud over Limfjorden. Og bag denne markernes mosaik af forskellige afgrøder. De matgule kornmarker op mod de mange grønne nuancer. I horisonten en skov så mørk grøn, som kun sensommeren kan skabe. Her, lige for mine øjne udfoldedes, hvad danske digtere skrev om, og hvis sange jeg spillede på klaveret.

Musse og far. Mon der vanker en bid brød?

Kornet skulle køres hjem i håb om, at de høje læs ikke væltede. Markvejen, som var fælles med naboen, var smal og ujævn. Den sidste udfordring var et krat, som kunne gribe fat i adskillige neg.

En dag var hestene, Musse og Lise solgt, og en traktor ”Volvo Krabat” stod på gårdspladsen. Den skulle også mor og jeg lære at køre. Vi skriver 1962. Traktoren hældede i en farlig vinkel, når der var korn på markens mest kuperede steder. Jeg nærmest stod op på kobling og bremse under pålæsning. Bare det nu gik.

Gnisterne stod op ad udstødningsrøret foran, når et læs korn blev kørt ind i laden. Far lavede en anordning af et stykke ståltråd med en dåse for enden, som han kastede over udstødningen. Dåsen hoppede og dansede over gnisterne! Far og jeg kravlede op ad stigen og ud på nogle runde træstammer, som lå med visse mellemrum. Her skulle kornet ligge på en bestemt måde, så man ikke faldt igennem og ned på gulvet. For man skulle derop igen, efterhånden som kornet skulle tærskes. Mor stod oveni læsset og forkede negene op til os.

I efteråret skulle kartoflerne samles op. Vi iførte os alle tre de grimme bukser med tykke, påsyede skumgummipuder på knæene, og den grimme jakke. Mor og jeg brugte gummihandsker, hvori der var strøet godt med talkum. Ud i marken og ned på knæ. Havde der været nattefrost, kunne de visne toppe med rim hænge fast i jorden, og der skulle skrubes lidt for at løsne kartoflerne.

Jeg arbejdede ikke hos andre bønder i kartoffelferien, som mange af mine kammerater gjorde. Tanken var mig ikke imod, men måske syntes mine forældre, det var bedre at gøre nytte derhjemme. Jeg tjente 25 øre pr. kurv og kunne herefter købe en sølvring hos guldsmed Schack i Nibe, som jeg ønskede mig.

Foderkartoflerne blev kørt til mejeriet for at blive kogt. Jeg husker ikke omstændighederne, men far glider på vognen og jager hånd og underarm ned i de skoldhede kartofler. Hvad jeg husker er, at han de følgende dage går i kartoflerne med mor og mig og samler op – med én hånd! Doktoren havde sprøjtet en hinde af salve på det skoldede område. Det var ”forbindingen” til arbejdsdage i jord og skidt. Her træder billedet af det barske landbrug frem. Billedet af far, der bider smerten i sig og fortsætter. Det gælder eksistensen.

Sidst på efteråret blev roerne, kålrabi, sukkerroer og turnips, taget op. Det var sjovt at smage på roerne derude. Lidt jord røg der vel med indenbords ...

Fra trelænget ejendom til firelænget gård

Den endnu trelængede ejendom inden 1956

I 1956 rykker murer, mursten, blanded-maskine og tømrer ind i gården. Det nye hus skal rumme maskiner, cykler, grise og høns. Nogen tid efter står stuehuset for tur. Far og en murer går med en stenhammer løs på en mur, der skal væltes. Med fugtige klude viklet om hovedet. Luften er grå og tyk af byggestøv.

Kamin og kakkelovn ryger ud, radiatorer ind. Centralvarme indlægges. Nyt brændekomfur, varmtvandsbeholder på loftet. Gæsteværelset deles midt over.

Den firelængede. Vej-Martins hus øverst til venstre. Luftfoto 1957

Der installeres badeværelse i den ene halvdel. I den anden får jeg eget værelse med plads til seng, stol og natbord.

Jeg bliver sendt til rutebilen for at hente bruseren. Husker den lille, hårde pakke i brunt papir og fornemmelsen af, at der skete store ting.

Jeg hjalp bl.a. med at skrabe gammelt tapet af. Linoleum på gulvene, køkkenet forbedret med bl.a. stålvaske med vandhane i køkkenbordet. Stadig lem i køkkengulvet med trappe ned til kælderen, den tids køleskab.

På vej til kirke. Bentes første cykel

Klaveret blev flyttet til en anden væg, og endelig kunne jeg atter øve.

Kreativ søndag

Mor syede fint tøj til os. Her i vinrød velour

Om søndagen cyklede, senere kørte, vi ofte til kirke. Og spiste søndagsmiddag til Giro 413. Vi brugte også at sende lykønskninger ad den vej. Dog var det ikke altid, den ønskede melodi blev bragt.

Farmor, Maren Frendrup, med strikketøj

Herefter hvilede vi os. Far på divanen, mor og jeg med hver sit håndarbejde. Man kan slappe af på flere måder. Hunden Betsy sov midt på gårdspladsen.

Bedsteforældre kunne være på besøg, og så blev der strikket skuffevis af uldtrøjer, sokker, vanter og andet godt. Og hæklet de fineste lyseduge.

Farmors hus i Øster Hornum. Bente står på trappen

Mors interesse for håndarbejde gik i arv til mig. Hun lærte mig alle discipliner, simpelt hen, herunder orchis. Hun var en kunstner i alt, hvad hun lavede med sine hænder. Syede tøj til mig og sig selv efter sidste nye Burda-snit. Også kjoler til mine bedstemødre, som stod midt på gulvet med stoffet omkring sig, rimpet sammen med knappe-nåle!

Mormor (Bedstemor) Line Nørgaard med hækletøj

En sjov episode udspillede sig, da mor, for overblikkets skyld, havde lagt kjolemønstre ud over gulvet. Der kom en gæst, som troede, han skulle gå på disse papirer – for at skåne gulvet!

Bente med dukker

Foreskrev moden hæklete eller strikkede kjoler, ja, så lavede hun også dem. Plus dukketøj i lange baner.

Mors flotte cementkurv i haven

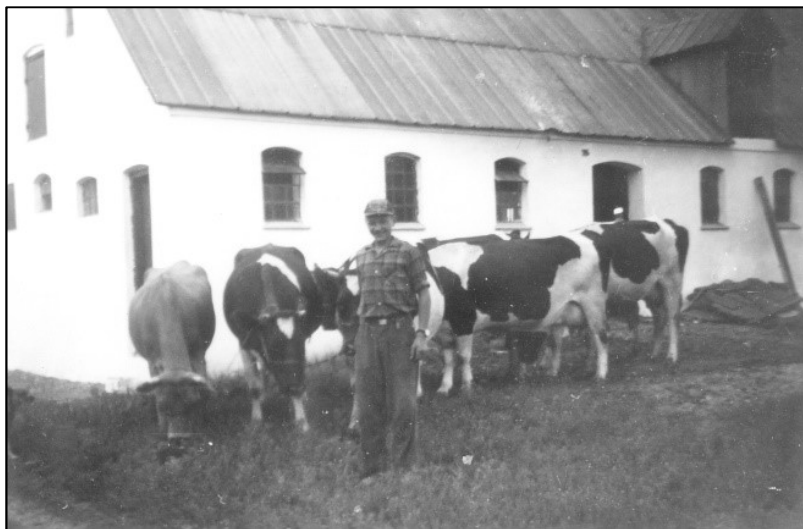
Mors kreativitet var også synlig i haven i form af cementkurve og krukker, pyntet med sten og strandskaller. Og i lejlighedssange og fantasifulde sangskjulere.

Anders Jørgen og far læser Aalborg Amtstidende

Medhjælp

I årene 1958 – 1961 havde vi karl. Jeg husker tydeligt, da han med sin far kom for at søge plads. Hvordan de omkring dagligstuebordet aftalte løn, pauser og fritid med min far. Han skulle være på fuld kost og bo i et lille kammer på loftet. Anders Jørgen gik fire klasser over mig og var blevet konfirmeret samme år.

Anders Jørgen passer køerne

Jeg kunne fornemme, at der kom en lethed ind i hverdagen nu, da far og mor fik hjælp i mark og stald. Og han kunne godt overtales til en gang boldspil i haven med tøsen! En varm sommeraften kunne en vandkamp udarte fra en uskyldig vandkande over spande til mælkejunger! Til stor morskab for os alle fire – og med adskillige hyl.

Anders Jørgen kunne også skaffe mad. Mor udtalte engang, at hun godt kunne tænke sig at tilberede en fasan. Anders Jørgen gik ind i skoven og kom ud igen med en fasan. Værsgo! Mor var henrykt, og vi fik den herligste fasansteg.

Familiens første bil, en Vauxhall Velox

I 1958 tog far kørekort. Året efter fik vi bil, en Vauxhall Velox årgang 1953 med retningsviser. Det nye maskinhus blev nu også garage.

I 1960 kunne mine forældre for første gang nogensinde forlade gården og rejse til mors familie i København. Det lod sig gøre, fordi vi havde karl, og at mine bedsteforældre fra "Ryesminde" kunne flytte ind på "Lykkegård" og føre hus for ham i de tre dage, rejsen varede.

Nogle dage inden var jeg rejst til København med den del af familien, der holdt ferie i Jylland hos vor nærmeste nabo Line og Chr. Bech! Kort fortalt så mødtes deres datter Elly og mors fætter Mogens fra København hinanden hos os. De blev gift i Øster Hornum 1955, og nu skulle jeg en hel uge være på ferie hos dem og deres lille datter, Hanne, i Charlottenlund. Efter fire dage derovre hentede vi mine forældre ved Aalborg-båden Jens Bang. Sammen besøgte vi mors morbror Frederik Holm og tante Alice i deres villa i Charlottenlund. Her spillede jeg for første gang på et flygel. Havde taget nodemappen med.

Turen til København var min første store rejse. Familien viste os det hele: Danmarks Akvarium, Zoo, Tivoli. Spiste fransk beuf og pommes frites i Det kinesiske Tårn. Det var utroligt det hele, og familien betalte. Dagene gik alt for hurtigt. Aalborg-båden lagde til kaj, vi gik

ombord og ned i kahytten. Vågnede næste morgen i Aalborg. Derhjemme havde Anders Jørgen passet bedriften til ug og med god forplejning af mine bedsteforældre. Naboer til hans hjem.

Senere på året valgte Anders Jørgen at tage på Aabybro Ungdomsskole (tidligere Aaby Højskole). Vi kørte ham derop, og højskolemiljøet åbnede sig for mig. Fællessang og forstanderens tale til det nye forventningsfulde vinterhold. Herefter blev hans bror Willy karl hos os et år.

Frys

Molbjerg fælles frysehus lå ved Ejnar Lyngbys gård. Det var selvbetjent. Alle andelshavere havde hver sin nøgle til yderdør og egen boks. Midt i det lille, gule murstenshus var to rækker bokse. Det var mit job at cykle ned og hente pakkerne, der skulle bruges. Jeg måtte hænge ud over kanten med hovedet nedad for at fiske de sidste pakker op. Ofte med et hvidt drys på ærmet fra den tykke rim.

Så var det atter tid for slagting af gris. Hvilket arbejde, da alt kød til frikadeller og medister skulle gennem kødhakkemaskinen. Det var hårdt arbejde for enhver husmor. Kødet blev pakket så lufttæt som muligt i pergamentpapir og udenom brunt papir. Fryseren blev fyldt på ny, også med is! Efter en søndagsmiddag kunne det i sagens natur ikke gå hurtigt nok med at cykle den tiloversblevne is tilbage til boksen! Motoren, der trak fryseanlægget, var placeret ved den ene endevæg. Remme og tandhjul kørte rundt i rasende fart

KONFIRMATION

Jeg glædede mig til at gå til præst i den smukke, gamle præstegård. Imidlertid stod denne for nedrivning og en ny var under opførelse. Pastor Knudsen kom derfor op på skolen. Et par timer om ugen udgjorde 7. klasseværelset konfirmandstuen.

Øster Hornum Kirke

Vi kunne i forvejen mange salmer. Det nye var, at vi skulle lære salmevers udenad. Skulle hver især rejse os ved vores plads og fremsige de vers, vi havde for. Hver uge gennemgik vi søndagens tekst, og det forventedes, at vi gik i kirke hver søndag. Da der ingen klaver var, bad præsten mig synge for.

Konfirmand 6. maj 1962

Hjemme var mor i gang med et stort og tidskrævende arbejde: Min konfirmationskjole. Mere end 300 timer blev lagt i det venezianske broderi.

Et par dage inden konfirmationen vandrede klassen til kirken, bærende på hver sin stol. Satte den ud for bænken, hvor ens familie skulle sidde.

Fornemmelsen af højtid var til stede, da vores store klasse gik ind i kirken til Birthes festlige præludium. Det, der i dag hedder "tale til konfirmanderne", var endnu dengang overhøring.

Vi stod ud for hver sin familiebænk, mens pastor Knudsen bevægede sig ad midtergangen og stillede spørgsmål, kollektivt. Mon ikke de fleste blev besvarede med så stort et hold? Højdepunktet var selve konfirmationen.

Rebildhus

Fire dage senere stod festen på Rebildhus med 107 gæster. Suppe, steg og is.

Blandt gæsterne var præst og degn. Der var oplæsning af telegrammer, taler og festsange.

Ebba Kolstrup og Børge Knudsen spillede til festen

Alle havde salmebog med, så en hvilken som helst salme kunne vælges.

Musikken leveredes af de dygtige musikere Ebba Kolstrup og Børge Knudsen.

Konfirmationsfest på Rebildhus

Den følgende søndag var der tradition for, at konfirmanderne for første gang gik til alters. Sammen med forældrene og endnu en gang iført konfirmationstøjet.

RYESMINDE OG JUL

"Ryesminde"

Vi kom meget i mors gamle hjem "Ryesminde". Her boede mine bedsteforældre Line og Søren Nørgaard. Og min morbror Kristian og tante Elna. Senere kom mine kusiner Anette og Henny til.

I bedstemors og bedstefars stue stod en divan. På væggen ovenover var fastgjort en gobelin med en kronhjort. Her sad bedstefar med sin uundværlige pibe, som jeg hjalp ham med at stoppe. Ind imellem røgskyerne sang han "I alle de riger og lande" og "Jeg vil værge mit land".

Bedstemor sad med sit uundværlige hækletøj, men ud på gulvet kom hun, da jeg ville danse! Vi valsede rundt mellem bedstefar, tobaksbordet, det runde, gulmalede spisebord og kakkelovnen. Hun sang til, og den dag i dag kan jeg nedfælde valsen på noder.

"Ryesminde", luftfoto 1952

En dag i 1952 brummer et lavtgående fly i luften. På gårdfotoet står ved svinestaldens hvide gavl to små "myrer". Den ene er mig, den anden tante Elnas bror Henning Ditlev. Jeg husker tydeligt øjeblikket og lyden.

Sammen med bedsteforældre og kusine Anette i haven på "Ryesminde"

Senere samme år blev "Musse" spændt for jumben derhjemme. Vi kørte til "Ryesminde" for at se min nye kusine, Anette. I hende fik jeg en legekammerat, som var med på mine til tider sære påhit!

Gården var stor, haven ligeså med lindelysthus og flotte stensætninger. Marken var flad og mundede ud i et engområde med bækken løbende igennem. Om foråret hoppede jeg fra tue til tue og plukkede engblommer.

Morbror Kristian på selvbinderen

Den store lade og køernes fodergang var en yndet racerbane til trehjulet cykel. Der var fart på. Man kunne også give hinanden en tur på sækkevogn og i trillebør med bind for øjnene og lege spøgelsestog. Ofte var tante Elnas yngre søskende på gården og tog del i legene, hvilket gav ekstra liv. I 1958 blev Anette storesøster til Henny. Anette var hos os, da telefonen ringede, og vi tog atter på barselsbesøg. To små kusiner på "Ryesminde"! Hvilken rigdom.

Bedstemor i sin stue

Jeg holdt gode ferier derovre. Overalt summede det af aktivitet og gøremål, som jeg kunne gå ind og ud af, vekselvis med sjove kusinelege.

Familierne Frendrup og Nørgaard holdt juleaften sammen i mere end 50 år. Jeg ville helst være hjemme ved klaveret. Da Nørgaards selv fik klaver, var det i orden med mig at "gå i byen juleaften". Der skulle være noget at spille på!

Juleaften på "Ryesminde" 1968

Juleaften 1968. Fra venstre tante Elna, mor, Anette, far, Henny, morbror Kristian og bedstemor.

Den fælles juleaften forblev på "Ryesminde" indtil 1977 og flyttede med til morbror og tantes nye hus på Fyrrebakken. De tre følgende år var vi fire generationer samlet.

Derhjemme blev lavet adventskrans. Duften af gran, grønlangkål og bagværk bredte sig i hele huset. Jeg var med til det hele og åbnede artigt kun én lem i julekalenderen hver dag. Tidligt stod jeg bi ved skrivning af julekort, og midt i det hele havde jeg fødselsdag. Den værste snestorm var ingen hindring for familien Nørgaard i at nå frem. De tog traktoren, og jeg ser stadig for mig bedstemor sidde bagpå, indhyllet i tæpper! Huset var pyntet til jul, og snart skulle far og mig i skoven og fælde juletræ. Et par af juledagene var vi sammen med fars familie, og farmor var hos os et par dage.

Tredje juledag: Juletræ i Øster Hornum Forsamlingshus. Træet var smukt pyntet udelukkende med roser, lavet af silkepapir. Præst eller degn læste juleevangeliet. Vi gik omkring træet i rundkreds med hinanden i hænderne og sang. Femte juledag: Juletræ i Molbjerg Missionshus. Træet var smukt pyntet i hvidt og sølv. Fra talerstolen læste en missionær juleevangeliet og talte med vi børn. Vi gik omkring træet, to eller tre side om side, fremad. Syngende med salmebogen i hånden. Begge steder var der sangleg.

VINTERSTEMNING

Vinterbillede "Lykkegård"

Vi havde otte køer, som blev malket med maskine morgen og aften. Hver ko skulle eftermalkes i hånden. Det var svært, jeg lærte det aldrig.

Malkemaskinens lyd kan jeg den dag i dag genkalde mig. Jeg ventede på rutebilen ved Ejnar Lyngbys gård. Sådan en mørk vintermorgen, frostklar og stjerneklar, alt dækket af sne, kunne jeg høre koret af malkemaskiner fra flere gårde samtidig.

Far i stalden. Vi har fået fodergang

Morgenmalkningen var i fuld gang. Eneste lyskilde var månen og gårdenes vinduer.

Den karakteristiske lyd kom fra flere verdenshjørner og blandedes i en symbiose af rytmer, der snart nærmede sig, snart fjernede sig fra hinanden. Også fra "Frendrupgård" og "Frendrup Vestergård", hvor to af mine farbrødre boede.

Det var, som gik jeg i ét med lyden, vinterlandskabet, stjernehimlen, gårdene. Det kan have været i december, for stemningen pegede frem mod jul.

HVERDAG OG FEST

”Kan det da aldrig regne her”, sukkede far og spejdede forgæves efter blot antydningen af en sky. Roer og kartofler lå slappe hen ad jorden under tørken. Det var længe siden, køerne kunne nyde en tot saftigt græs. Langt om længe kom regnen, ofte som skybrud med lyn og torden. Dagen kunne blive mørk som natten. I høsttiden var regnen ikke velkommen. Dog var det ofte her, de store regnskyl kom og slog kornet ned. Kampen for udkommet med det uforudsigelige vejr som grundvilkår delte, og deler, alle landmænd.

Man hjalp hinanden med alverdens ting på alle tider af døgnet. Måske kælvende en ko midt om natten og krævede naboassistance. Eller en flok kvier var brudt ud af hegnet og skulle findes og fanges. Det skete mest om efteråret, og de kunne nå langt væk. En telefonkæde var straks i gang.

Mor udtalte en gang, at hun var mest glad for vinteren, hvor hun var fri for det hårde markarbejde. Den gav ro til det, hun helst ville. Under snestorm gik strømmen ofte, og vi rykkede sammen med stearinlys. Ofte i køkkenet. Her læste jeg højt for mor og far af en gammel læsebog fra en landsbyskole. Historien hed ”Den lille Chopin”, og jeg var betaget af den. Måske var jeg begyndt at spille hans musik – eller bare drømte om det?

Familie og naboer gjorde visit hos hinanden. Med eller uden anledning. Planlagt eller spontant. Døren stod altid åben, også hos os. Vandet til kaffe blev kogt i en fløjtekedel på komfuret. I kaffekanden blandedes bønner og Rich’s (kaffeerstatning) i en kaffepose af stof, der efter brygningen blev skyllet og brugt igen og igen.

Mors broderede løber med blå anemoner og erantis

De fire Frendrup-brødre. Fra venstre: Niels, far Magnus, Gerhard og Jens

Var visitten planlagt med flere gæster, blev den fine hørdug lagt på bordet og Bing & Grøndahl-stellet med Blå Anemone sat frem. Den ene hjemmebagte kage efter den anden blev båret op fra kælderens. Hvor var det festligt!

På opfordring eller uden spillede jeg for gæsterne. Som oftest det første.

Mine bedstemødre i den pæne stue

Inden kaffen sad konerne i den pæne stue med strikkesøj og drak sodavand af små, fine glas.

I dagligstuen sad mændene med en bakke flasker på bordet. Frit valg mellem sodavand eller en bajer. Far bød cigarer og cigaretter rundt. Der var afsætning i begge stuer alt efter, hvem gæsterne var.

Der skulle ses på sagerne. De seneste frembringelser i håndarbejde og syning. Mændene gik staldtur imens.

Opdækning til folk fra Maskinstationen

Maskinstationens folk og mange andre blev budt indenfor til en bid brød. Maskinstationen ordnede alt lige fra møgspredning til kornhøst med mejetærsker, som det med tiden blev almindeligt.

Mor og far i den pæne stue

Sidst i 1960'erne fandt "Den 2. ombygning" sted. Fastbrændselsfyr afløstes af oliefy, hvilket gav konstant varmt vand i hanerne. Stuer slås sammen, tæpper på gulvet, dybfryser, nyt gaskomfur. Få år senere nyt tag på stuehuset.

*Mor og far fejrer sølvbryllup 25. september 1971.
Morgen*

I 1971 kunne mine forældre fejre sølvbryllup. Det begyndte med hornmusik og morgenkaffe i maskinhuset. Som optakt til aftenens fest havde jeg arrangeret koncert i Øster Hornum Kirke med sanger Annelise Ravn og en trompetist.

Gårdmaleri af "Lykkegård" 1972. Af Niels Chr. Nielsen

KØBENHAVNERNE

Mors morbror, Frederik Holm

Frederik Holm med sin orkesterskole

Hver sommer kom mors familie fra København på besøg. Hendes morbror, Frederik Holm (1887 – 1967) var i sin ungdom musiker. Spillede violin og kornet.

I 1906 spillede han til kong Håkons kroning i Norge. Han tog hyre som musiker på en udvandrerdamper til USA. Det blev til adskillige ture over Atlanten.

I en årrække indtil 1916 var han musikdirektør i Kolding Palmehave. Han havde sin egen klavertrio og eget elevorkester/orkesterskole. De spillede bl.a. symfonier af Haydn med stor succes.

Disse årlige besøg står for mig i et særligt lys. Frederik lyttede troligt til det klaverprogram, jeg hvert år havde forberedt. Jeg spillede huskoncert for ham og hele hans familie, lige fra jeg fik undervisning og indtil hans død.

Han roste gerne, men kom også med saglig kritik. Et år forærede han mig en metronom! Jeg tænker, det også var spændende for ham at følge mig. At se endnu én i familien blive musiker.

Når københavnerne havde været rundt og besøge mors familie, gjorde de gengæld ved at samle alle til frokost på Rebildhus. På vejen hjem herfra kom den lille tristhed ved tanken om, at der nu var et helt langt år, til Frederik og hans familie kom igen.

I 1966 forærer mors morbror Frederik mig sin store nodesamling for violin og klaver. Min bedstemor, hans søster, låner hans scrapbog fra årene som musikdirektør i Kolding. Hun skriver den af til mig. Hun kunne læse de gotiske bogstaver på avisudklippene. Koncertanmeldelserne er helt i top!

TILBAGE TIL NIBE

Inden afsnittet om min optagelsesprøve og studiestart går jeg lidt baglæns til månederne inden konfirmationen. Jeg havde for længst besluttet at gøre musikken til min levevej, hvis jeg blev dygtig nok.

Forelægger planen for min spillelærer, som i første omgang ikke bliver begejstret. Hun får, lidt febrilsk, ild på cerutton og fortæller om den altødelæggende nervøsitet, der truede hende gennem studietiden ved enhver eksamen og koncert. Det ønskede hun ikke for mig. Om jeg da ikke kunne tænke mig et andet erhverv og have musikken som hobby?

Da det gik op for hende, at jeg stod fast, var der ingen grænse for, hvad hun satte ind på at forberede mig til optagelsesprøven. Jeg spillede på det tidspunkt værker i en sværhedsgrad, der krævedes. Nu gjaldt det om også at repetere det teoretiske.

Under dette forløb sendte hun mig til bageren med en tokrone for at købe napoleonskager. Nu sad vi efter hver time og nød dem med kaffe til i hendes fine rokokomøbler bag klaveret. Et par gange tog hun mig med på job i kirken, når hun skulle spille til bryllup.

Nibe Kirke, gammelt foto

OPTAGELSESPRØVEN

Taunus 12M

Optagelsesprøven til Nordjysk Musik-konservatorium fandt sted cirka halvan-den måned inden min konfirmation.

I vores nye bil kørte vi til villaen på Hobrovej i Aalborg. Direktør Krebs hørte mig spille Bach-inventioner, Cho-pin-valse og Lyriske Stykker af Grieg.

Han spurgte om jeg kunne synge. Jo, det mente jeg nok og sang da Midsom-mervisen til eget akkompagnement. Herefter skulle han ”prøve mit øre”. Dvs. om jeg kunne høre, hvilke toner,

intervaller og treklange, han slog an på flyglet. Han konstaterede, at jeg har ”absolut gehør”. Noget, man er født med. Jeg kan endnu høre ham sige: ”Vi vil meget gerne optage dig som elev”.

Et langt studium på seks-syv år lå foran mig. Til den tid ville jeg stadig være ung. Det snak-kede vi om på vej hjem i bilen. Jeg husker mine forældres lettelse over, at staten betalte ud-dannelsen. Det vidste de ikke, da vi kørte derud. Havde derhjemme regnet frem og tilbage, hvor meget det ville koste, og mon ikke det ville gå alligevel? Således var de parate til at sætte alt ind på, at jeg kunne udvikle mine evner. At give mig muligheder, de ikke selv fik.

Jeg fortsatte klavertimerne i Nibe indtil sommerferien. Som tak for 7½ års god undervisning forærede jeg Gudrun Schou-Andersen et broderi og et stykke håndmalet porcelæn.

Trois Valses.

Molto vivace. (♩=88)
brillante

Fr. Chopin, Op. 70, Nr. 1.

Chopinvalsen spillede jeg til optagelses-prøven på konservatoriet. Den var Gudrun Schou-Andersen så tilfreds med, at hun skrev UG udfor slutningen ved min sidste time inden optagelsesprøven. Og sammen med de andre stykker fik den mig jo ind!

STUDIESTART

Bente på vej til konservatoriet 1. september 1962

Rute 31 fragter mig nu til Aalborg. Målet er Nordjysk Musikkonservatorium, en smuk og statelig, hvid villa på Hobrovej.

Jeg går ind og overvældes af musikken, der strømmer ud gennem dørene. Klaver, violin, fløjte, sang, kontrabas.

Fra kontoret på 1. sal hører jeg skrivemaskinens klapren. Jeg går derop og præsenterer mig selv. ”Nå, skal du spille orgel”, siger organist ved Vor Frue Kirke Richard T. Holm, der sidder og ryger på sin pipe. ”Så er det mig, du skal gå hos, og så får vi se, om vi kan enes”! Sagt med lune og et glimt i øjet.

Nordjysk Musikkonservatorium, Hobrovej

Min klaverlærer hed Sigurd Mosborg. Han underviste i flygelstuen, der husede to store flygler.

Han var en elskelig lærer, der også havde forventninger til én. Husker en time, hvor jeg ikke havde øvet nok på en svær sats i en Mozart-sonate. Sagde til ham, at jeg ikke kunne spille den uden fejl. ”Man spiller uden fejl”, lød hans venlige svar.

Direktør Krebs underviste i hørelære. Var De's med alle elever hvad enten man var 14 eller 30. De andre lærere var du's med mig. Jeg var De's med dem, indtil de foreslog noget andet. Med årene blev også Krebs du's med mig. Jeg forblev De's med ham. Det faldt mig ganske naturligt, at det var sådan.

Fugledug, broderet i fritiden det første år på konservatoriet

Lyden af spillende i flygelstuen ovenover gik gennem gulvet og lige ned. Her sad jeg i en mellemtime ved det lille vindue og broderede fugle, mens jeg lyttede til de dygtige pianister ovenpå. Det hændte, at én spillede et af ”mine” stykker. Hvor lød det anderledes og mere sikkert end i min udgave. Jo, her var meget at lære!

Mit første øveorgel, Øster Hornum Kirke

Orgeltimerne foregik ved et pedalharmonium i et mindre rum. Ved dette begyndte jeg helt forfra i en orgelskole og lærte at spille med fødderne. Et rum i kælderen fungerede som frokoststue. Her mødtes vi studerende over vore madpakker og en kop te.

At møde ligesindede med samme passion for musik som én selv fik det lille lavloftede rum til at udvide sig.

Jeg fik lov at øve på orglet i Øster Hornum. Cyklede dertil i al slags vejr. Vinterens kulde i kirken klarede med et elektrisk varmeapparat, der som bekendt kun varmer på den ene side.

Lørdag og søndag kunne jeg udnytte opvarmningsperioden og eftervarmen fra gudstjenesten. Kirkenøglen hentede jeg hos Oda Mikkelsen i det lille stråtekte hus neden for kirkebakken. Ofte havde jeg ikke øvet færdig, når hun kravlede op i tårnet for at ringe solen ned. Kirkeklokkens klang blandede sig med orglets toner, og aftensolen skinnede ind gennem vinduet.

Forskolen var højst to-årig. Man kunne søge optagelse til hovedskolen tidligere.

Efter otte måneder i forskolen bestod jeg optagelsesprøven til hovedskolen, hvorefter jeg rejste på ungdomsskole i fem måneder.

INTERMEZZO

Som tidligere fortalt står højskoletraditionen stærkt i min familie. Nu var det min tur, og jeg glædede mig. Havde været med til elevmøder og jubilarstævne på mine forældres respektive skoler. Det var på forhånd aftalt med konservatoriet, at det lod sig gøre at holde fem måneders pause og vende tilbage.

Østhimmerlands Ungdomsskole, Bælum

Valget faldt på Østhimmerlands Ungdomsskole i Bælum hos den musikalske forstander Gunnar Kragelund.

Ved min ankomst spurgte han, om jeg ville spille til gymnastik? Til hans store overraskelse svarede jeg nej tak! Ønskede selv at være gymnast og i øvrigt fulgyldig elev sammen med de øvrige 43 piger. Det respekterede han og måtte spille selv! Måske var det i virkeligheden snarere et tilbud.

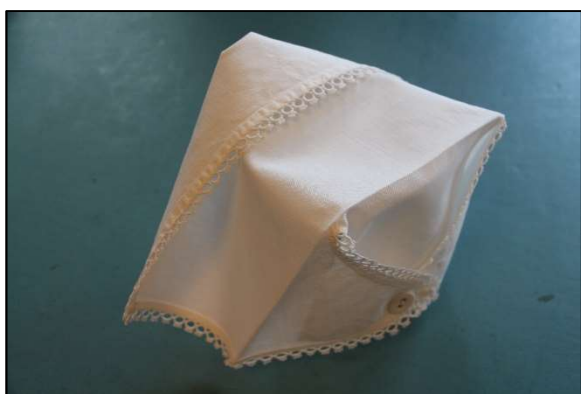

Jeg broderede omslag til højskolesangbogen

Opholdet indfriele til fulde mine forventninger. Ud over almindelige skolefag havde vi foredrag, hvor vi sad med vort håndarbejde imens.

Litteratur, farvelære, sløjd, praktisk dansk, musikforståelse, husholdning, kjolesyning, broderi, sang, kor.

Den jyske dialekt var dagligsproget for de fleste af os. I dansk skulle vi sågar lære at LÆSE jysk! Vi stod med det ene ben i den gamle tid.

Husholdningskappe med orchis. Brugt på Østhimmerlands Ungdomsskole

Kragelund sørgede for, at mine færdigheder holdtes ved lige. Oppe i privaten greb han violinen, og vi spillede Schubert. Han ringede efter et par strygere mere, den ene var Per Lilholt. Så spillede vi Mozart Klaverkvartet.

Han lod mig akkompagnere Bælum Sangkor, som han dirigerede. Bl.a. Niels W. Gades "Elverskud". Han tog mig med til konservatoriets årsfest. Et kært gensyn med mine musikvenner.

Vi havde 3 ugentlige broderitimer!

Faget musikforståelse havde god tilslutning. Kragelund gennemgik en række værker og lagde plader på grammfonen. Stak mig et partitur i hånden. "Følg med", sagde han og pegede.

Få dage inden vor afrejse tog han holdet med til Aalborghallen for at høre Aalborg Byorkester. Hjemme på elevgangen lød andre toner. Ud fra værelserne med transistor og pladespiller hørtes Gitte Hænning, Daimi, Elvis, Cliff Richard og andre.

Det blev sidste dag på skolen. Afskeden var svær for mange. To dage efter var jeg tilbage på konservatoriet. Havde i mellemtiden fået et nyt klaver. Et Hornung & Møller.

33 år senere blev min søn Martin elev på Østhimmerlands Ungdomsskole!

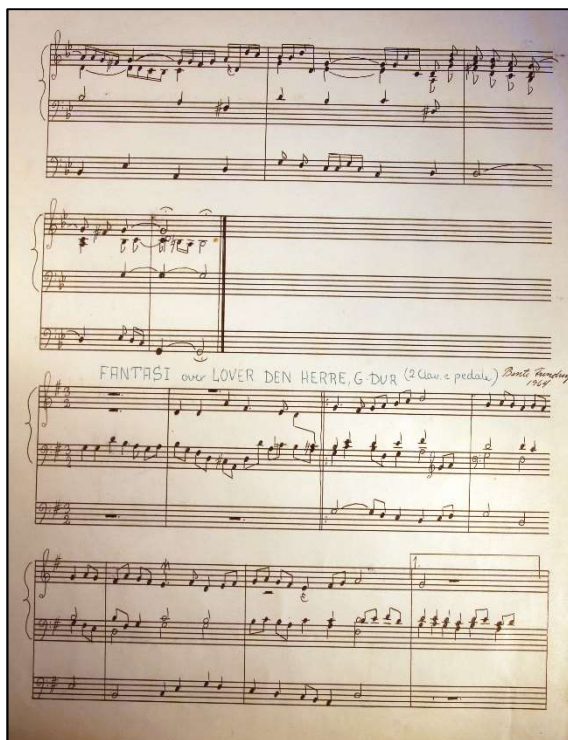

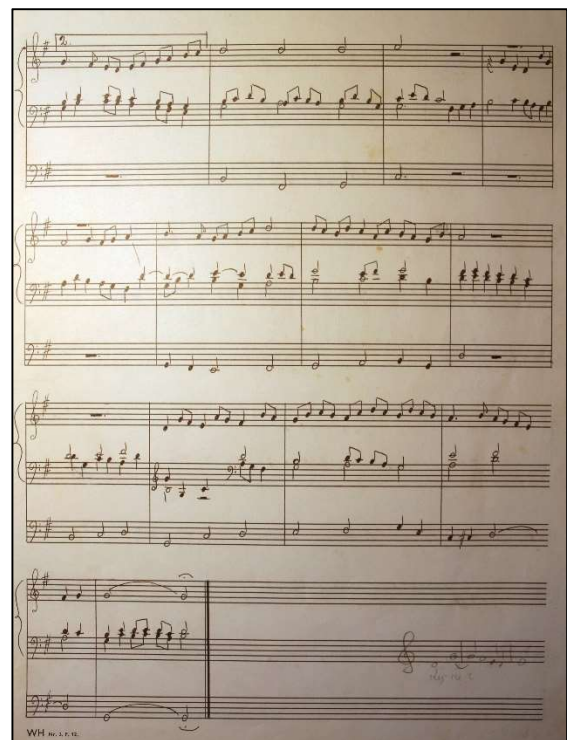
Toccata, g-moll

Det gik da op for mig, at man er til eksamen hver gang, man spiller for andre. Bevidst eller ubevidst besluttede jeg herefter, at jeg ville glæde mig til hver koncert.

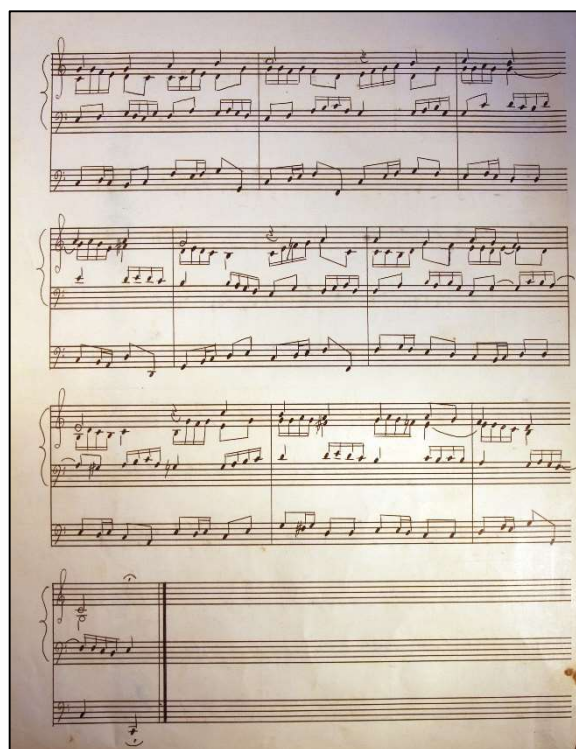
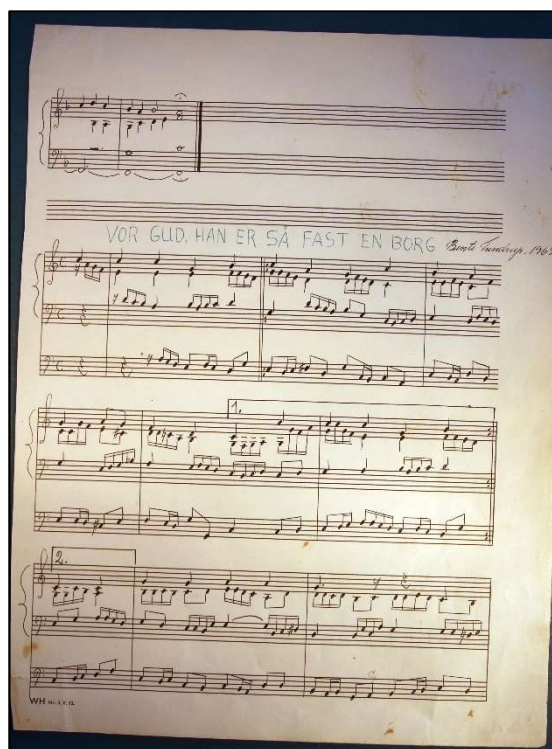
Øve så grundigt som muligt og ellers glæde mig!

"Lover den Herre", orgelfantasi

Holm gav mig udfordringer. Allerede i 1965 spillede jeg min første solo-orgelkoncert i Vor Frue Kirke. Til jul og påske medvirkede altid en gruppe studerende.

"Vor Gud han er så fast en borg", orgelkoral

Under øvning derinde oplevede jeg forskelligt. Nede fra kirkerummet lød en stemme: "Vil De ikke nok spille Dejlig er Jorden"? En af landevejens færende svende havde siddet og lyttet, måske længe. Han takkede hjerteligt.

En anden gang blev jeg låst inde efter aftenringning. Netop den aften tjekkede kirketjeneren ikke, om der var nogen ved orglet. Eller måske tænkte han, at "de har nøgle allesammen". Min nøgle til kirken lå ude i bilen. Organist Holm havde forklaret, at der lå en reservenøgle på prædikestolen, hvis uheldet var ude. Jeg kravlede rundt deroppe, forgæves. Det var ved at blive mørkt. Hvad nu? Jeg gik ud i våbenhuset. Kiggede ud af nøglehullet og bankede på døren, da en ældre herre med sin hund kom forbi. Han standsede, og gennem nøglehullet satte jeg ham ind i situationen. Beskrev huset, hvor rengøringsdamen boede. Ville han venligst banke på hos hende? Heldigvis var fru Aaskjær hjemme og kunne låse mig ud! Jeg fik takket den rare mand.

En dag spurgte Birthe Andersen, om jeg ville spille til gudstjeneste i Øster Hornum. Det ville jeg gerne, og sammen gennemgik vi forløbet. Herefter var jeg jævnlige vikar for Birthe, også til bryllupper. Det hændte, at bruden var en klassekammerat. Jeg kom også til at spille til fire af mine kusiners bryllupper. Den første begravelse, jeg spillede til, var bedstefars. Jeg var 17, han blev 72.

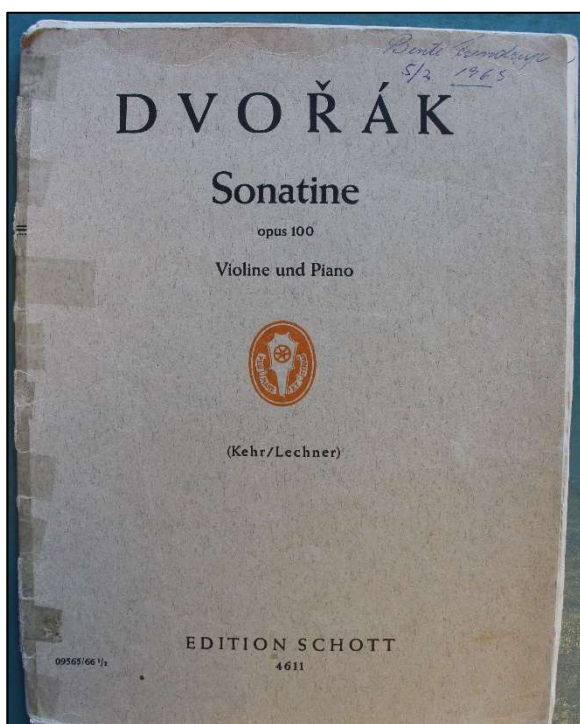
Støvring Frimenighedskirke manglede en organist fra november 1964. Der var gudstjeneste hver anden søndag, lønnen var 30 kroner pr. gang. Her spillede jeg på harmonium uden pedal i 3½ år, hvorefter jeg blev "fuldtidsvikar" i Domkirken, Vor Frue og Ansgar Kirke resten af studietiden. Lønnen udbetaltes i kontanter eller check, og man lagde penge til side til skat. Jeg mødte op på kærnerkontoret og betalte min skat i kontanter. Kroner og øre. Til kærneren, Birthes mand Cræn Andersen.

Klaver

Sigurd Mosborg lagde vægt på tilegnelse af et stort repertoire. Mange værker af Bach, Mozart, Schubert, Schumann, Beethoven, Brahms, Mendelssohn, Chopin, Grieg og Bartok gik gennem mine hænder i flygelstuen på Hobrovej.

Vi spillede firehændigt Beethovens Septet, og på hver sit flygel Mendelssohns "Capriccio brillant", en 1-satset klaverkoncert. To nye lærere kom til. Pianisterne Tove Lønskov og Rodolfo Llambias. Hver fjortende dag i et undervisningsår samlede de alle studerende, uanset hovedfag til gennemgang af klaverlitteraturen. Man kunne byde ind med et værk og få undervisning i alles påhør. Det gjorde jeg med Brahms Rhapsodi i g-moll. Og så musikken fra en ny vinkel.

Kammermusik

Kammermusik blev jeg hurtigt involveret i. Lærerne var musikere fra Aalborg Byorkester. Koncertmester Svend Børge Jensen (Basse) og solooboist Jørgen Skyttegaard.

*Første elevkoncert med violin og klaver.
Dvorak*

Den medstuderende, jeg indtil 1969 spillede mest med, var violinist Steen Bach-Vilhelmsen.

Vi lagde for alvor ud med Dvoraks Sonatine ved en elevkoncert i konservatoriets sal. Én af de sidste, inden konservatoriet skulle flytte.

*Violinstuen, Hobrovej: Steen og Bente øver
Mozarts Violinsonate, A-dur*

Violinstuen, Hobrovej. Steen og Bente drøfter en detalje

Nu fulgte fire intense år med mange elevkoncerter. Både som duo med violin og klaver og i fælles samspil med andre strygere, sangere og blæsere.

Koncerterne fandt sted på Aalborg Slot og i Aalborgs kirker, oftest Vor Frue Kirke.

Også udenbys engagementer kaldte på os. Både i kirker, på gymnasier, seminarier og ved kunstudstillinger.

Niels Wilhelm
Gade

Sonate
für Violine und Klavier Nr. 2
d-moll
op. 21

Edition Breitkopf 8457

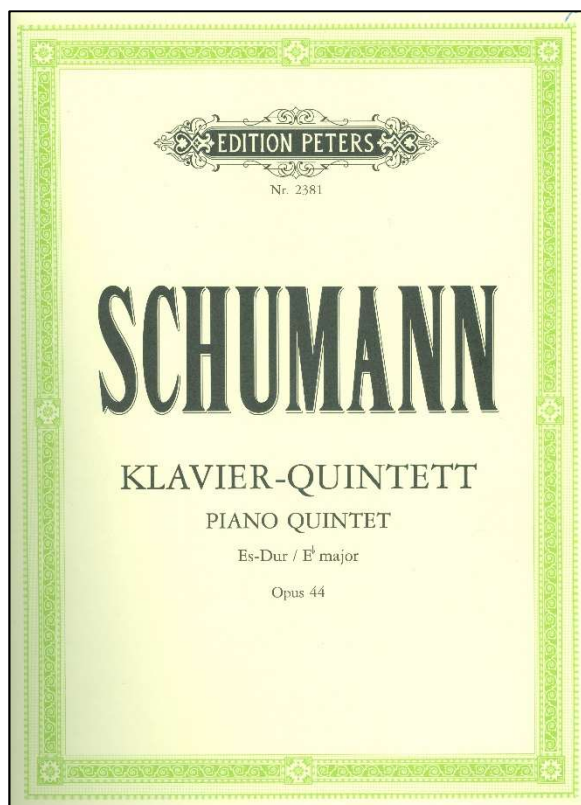
I 1967 fejredes 150-året for komponisten Niels W. Gades fødsel.

Steen og jeg rejste rundt og spillede hans violinsonate i mange sammenhænge.

Dertil kommer den øvrige kammermusik, vi indgik i.

Ved kirkekoncerter dette år lagde jeg vægt på også at spille orgelværker af Niels W. Gade.

"Turne" sonaten 1967. 150-året for Niels W. Gade

Schumanns klaverkvintet spillede vi til koncert i 1967

”Den danske Kvartet” blev tilknyttet konservatoriet i et par år. Rejste hertil en gang om måneden og instruerede kammermusik. Bl.a. Schumann Klaverkvintet, som vi spillede til koncert i Amtsrådssalen på Aalborghus Slot.

”Vi” = mig, Steen 1. violin, Anne Bystrup 2. violin, Peter Hofmeister bratsch og Jørgen Ebbesen cello. Den koncert betød meget og fik en flot anmeldelse i avisen.

Samme år gæstede Kong Frederik og Dronning Ingrid Aalborg. Steen og jeg blev spurgt, om vi ville spille for dem på Aalborghus Slot, ”hvis der blev plads til det i deres program”. I så fald ville der blive ringet. Det skulle være 17. august, vi blev spurgt den 14. Opringningen kom ikke, det var skuffende. Måske var kongen også skuffet? Som den musiker, han var.

Kusine Anettes konfirmation på Rebildhus 1966

Steen og jeg spillede også til familie og venners mærkedage. Fødselsdage, konfirmation, bryllup og sølvbryllup. Suppe, steg og is. Hver ret havde så at sige sin egen march, mens den blev båret ind. Og hver polka, vals, mazurka, potpourri, menuet og gavotte sin bestemte plads i festens forløb. Afhængig af, hvor mange taler og festsange, der var. Det var altid festligt og dejligt for en musiker at bidrage til festens gode stemning.

I 1969 afslutter Steen på konservatoriet. Inden han rejser til København for at tiltræde en orkesterstilling, når vi at spille underholdning i Øster Hornum Forsamlingshus for Pensionistforeningen samt i Molbjerg Missionshus!

Hørelære, teori, musikhistorie

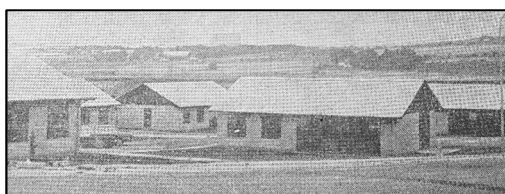
I hørelære skal man kunne bestemme et forespillet interval, en akkord, et rytmisk eller harmonisk forløb. Og sige rytmer til egen direction og synge fra bladet. Det var svært at koncentrere sig om, når der samtidig blev øvet inde ved siden af. Det var vilkårene.

Teori er for organister ekstra omfattende. Fx at skrive en komposition ud fra et givet tema. Det kunne være en bunden opgave, fx en fuga i Bach-stil. Eller en orgelkoral bygget over en salme, i selvvalgt form og stil. Begge dele var eksamensdiscipliner. En studiekammerat var eksamensvagt i de tolv timer, der var til rådighed.

Musikhistorie skulle der læses meget på. Det var vigtigt at få overblik over de forskellige tidsperioder og stilarter. For at nå lektierne til næste uge i disse fag begyndte jeg i rutebilen på vej hjem. Hvor andre unge medrejsende sad med matematikopgaver og sprogboøger, sad jeg og skrev teoriopgaver på nodepapir og læste musikhistorie.

Farvel til Hobrovej, goddag til Planetvej

Årsfesten 1965 blev den sidste på Hobrovej, inden huset blev nedrevet for at give plads til vejgennembrud i krydset Hobrovej/Kong Christian Allé. Der blev danset til høj båndmusik med nye rytmer. Det var lidt vemodigt at se den smukke bygning reduceret til murbrokker efterfølgende.

Konservatoriet flytter til Planetvej 10

1. september indtog Nordjysk Musikkonservatorium fem nybyggede parcelhuse på Planetvej 10. Hvilke fine forhold med gode faciliteter i hvert hus.

Planetvej 10

Det var obligatorisk at synge i konservatoriets kor. Vi havde en rigtig god korleder i Bendt Astrup, og vi organister, der skulle lære korledelse, øvede os på dette kor af medstuderende. Jeg begyndte at spille en del med sangere. Herunder ensemble-sang, ledet af komponist Erik Norby. Det var uddrag af operaer.

Angela Kjør
 Noder . Musikinstrumenter . Radio
 Grammofonplader . Fjernsyn
 BISPENSGADE 18 . AALBORG . TELF. 2 28 08 . POSTGIRO 825 19

NAVN *Fon. Bech Fruendrup*
 ADRESSE *Mølbyergsvej Nælle*

DATA	9/2-66	EKSP.	2011	KR.	ØRE
<i>Grundig Båndoptager</i>					
<i>4180A (TK 19)</i>					<i>875 00</i>
<i>1 Mikrofon</i>					<i>85 00</i>
					<i>960 00</i>
<i>10%</i>					<i>96 00</i>
					<i>864 00</i>

I U D K *Bent*
 K *Ally*

VED EVENTUELLE REKLAMATIONER BEDES DENNE NOTA MEDBRAGT
 08799

Båndoptager, regning

Klaverlærer Mosborg anbefalede mig at købe en båndoptager, så jeg kunne høre mit eget spil. Den lille, tunge og dyre "Grundig" blev straks taget i brug. Det var lidt foruroligende at høre sig selv. Er det sådan, jeg spiller? Er det sådan, jeg er? Det lærte jeg af.

Jeg nærmede mig tredje års bifagseksamen i klaver og valgte at spille Mendelssohns Klaverkoncert i g-moll. Jeg spillede solostemmen ved det ene flygel. Mosborg orkesterstemmen ved det andet. Jeg nød at spille den skønne koncert for studiekammerater, lærere og censorer i den nye flygelstue.

Med dette undervisningsår slutter Mosborg sit virke ved Nordjysk Musikkonservatorium. Jeg får herefter ny lærer, også i orgel. Holm fortsætter dog med teori og orgelkundskab.

Øster Hornum retur

Ca. 200 i Ø. Hornum til kirkekoncert

Koncerten i Ø. Hornum kirke blev overværet af ca. 200 tilhørere. Programmet var vel sammensat - og de unge kunstnere lagde stor spilleglæde for dagen. De medvirkende var elever fra Nordjysk Musikkonservervatorium suppleret med et par professionelle musikere.

Koncerten sluttede med en orgelkorale af Bach med Bente Frendrup ved orglet. Bente Frendrup blev af pastor Knudsen takket for arbejdet med tilrettelæggelsen. De øvrige medvirkende var: Steen Bak Vilhelmsen, Anna Bro Bystrup og Leif Kristensen, alle violin, Jørgen Ebbesen, cello, Ole Birger Pedersen, fløjte, Morten Hansen, kontrabas, Anton Hansen, trompet, Kirsten Hjort Pedersen, sang og ved spinettet Bente Frendrup.

Oktober 1966. Med pastor Knudsens opbakning tager jeg initiativ til at arrangere koncert i kirken. Jeg medbringer sanger, instrumentale solister og et lille kammerorkester.

Det store fremmøde taler for sig selv. Skønt at spille stor musik i den skønne kirke. Der skulle komme andre koncerter efter denne.

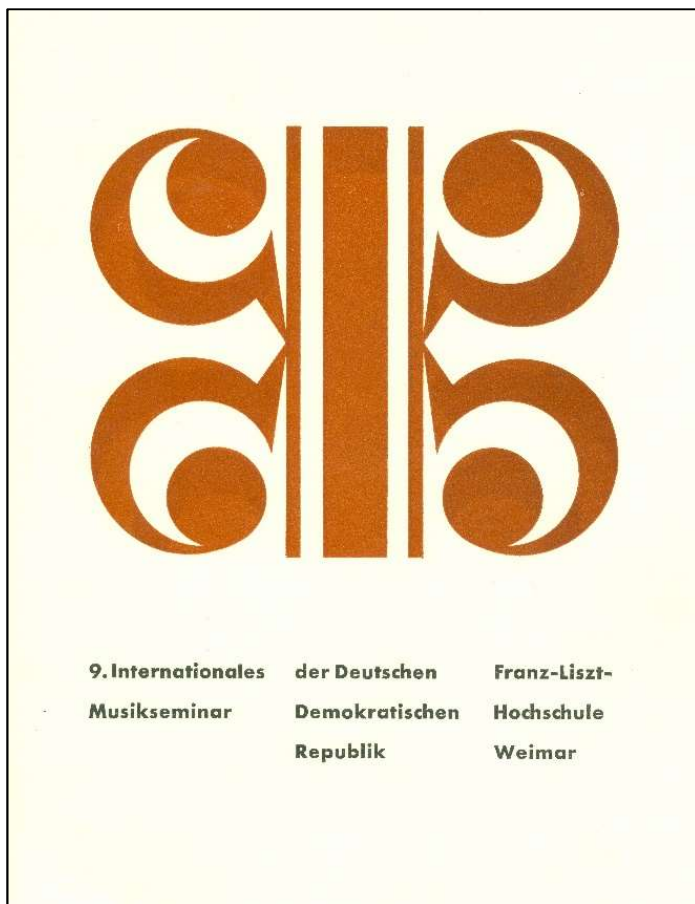
Omtale af koncert i Øster Hornum Kirke 1966

Østrig og DDR

I 1967 udbød konservatoriet en kammermusikrejse til Østrig. Der var plads til en halv snes deltagere, og det var "først til mølle". Jeg meldte mig straks, hvortil Krebs bemærkede, at det havde han også håbet, at jeg ville! Han selv, hans hustru Grethe Krebs, min lærer i cembalo, og deres 2-årige søn Torben skulle ledsage os på rejsen. Så drog vi da af sted med tog fra Aalborg. Medbringende noder og instrumenter. Min første rejse til udlandet.

Den lille by Oberschützen var vært for "Internationale Kammermusiktage". Den ligger i området "Burgenland" tæt ved grænsen til Ungarn. Toget var fire timer om at køre de sidste 100 kilometer. Vi boede og spiste på en stor læreanstalt, seminarium, midt i byen. Både her og på lokaliteter ude i byen blev der spillet og undervist. I kurset var indlagt ture, koncerter og foredrag. Steen, Anne og jeg medbragte Schumanns Klaverkvintet, som vi med stor succes havde spillet i foråret. Vi fandt en bratsch og en cello, samspillet begyndte. Vi modtog instruktion og blev udtaget til deltagerkoncert!

Det var spændende og lærerigt at lytte til andre grupper og snakke med musikere fra hele Europa. Én af de sidste dage afholdtes katolsk højmesse i skolens festsal. Som led i denne opførtes Haydns "Paukenmesse" med kursusorkestret og solister, deriblandt vor egen sanger Kirsten Hjort! Hele rejsen varede tre uger og på hjemvejen havde vi tre dage i Wien.

Sommerkursus i Weimar, DDR. Internationales Musikseminar

Året efter rejste Steen og jeg plus musikstuderende fra andre konservatorier til Weimar i det tidligere DDR. Et fjorten dages sommerkursus. Man kunne melde sig som aktiv eller passiv deltager. Det krævede en anbefaling fra direktøren, og den fik vi. At rejse til et land bag jerntæppet krævede visum.

Jeg meldte mig som aktiv hos en russisk klaverprofessor. Medbragte mit diplomeksamensprogram, hvoraf han valgte at høre Hindemiths 3. sonate, 3. sats.

Alle vi aktive skulle spille for. Jeg erfarede, at ikke alle efterfølgende fik undervisning. Jeg slap åbenbart gennem nåleøjet og skulle i løbet af et par dage eller tre indstudere to novelletter af Schumann. Udenad, forstås!

Undervisningen foregik gennem tolk fra russisk til tysk. Hvor var det spændende, og jeg lærte nyt. Også ved at lytte til andre. På holdet var der talenter, der virkelig løftede sig op. De kom fra Brasilien. Én af dem spillede Chopins h-moll sonate, og jeg glemmer det aldrig.

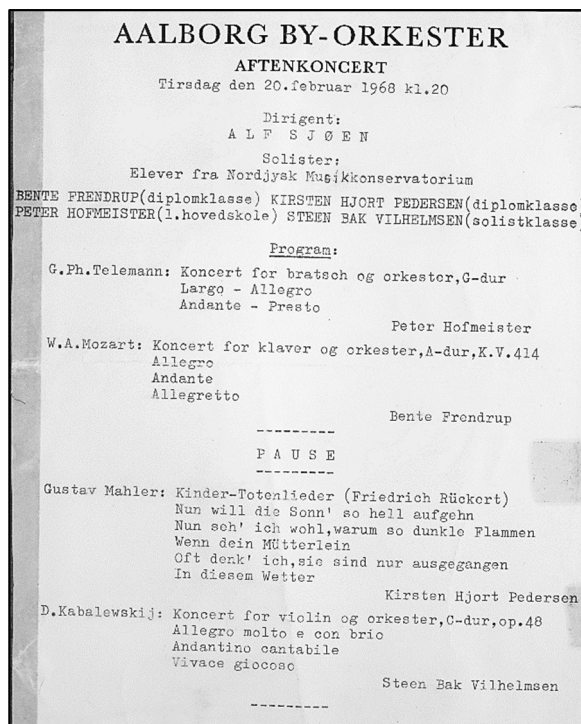
Der var arrangeret koncerter, foredrag og udflugter. Én af disse gik til Leipzig, hvor vi besøgte Thomaskirche med komponisten J. S. Bachs grav. Der var gode musikforretninger i byen, hvor jeg købte orgel- og klavernoder. En anden udflugt gik til Buchenwald, museet for den tidligere koncentrationslejr. Det var gråt i gråt. Landet var præget af grå, triste bygninger, mange i forfald. Bevæbnet politi i gaderne. "Freie Deutsche Jugend" i uniform.

Vi boede på Schloss Belvedere fem kilometer uden for byen. De sanitære forhold var meget tilbagestående og forfaldne. Dørene blev låst cirka 22 eller 22³⁰. Et signal om, at da skulle alle være kommet hjem og inde.

På ud- og hjemrejse gjorde vi ophold i Østberlin. På uturen hyrede vi musikere en taxa til at vise os rundt i byen. Den syv år gamle Berlin-mur tårnede sig op, skarpt bevogtet.

SOLIST

Solistkoncert med Aalborg Byorkester, program

Der var blomster i lange baner. Bente hjemme ved flyglet

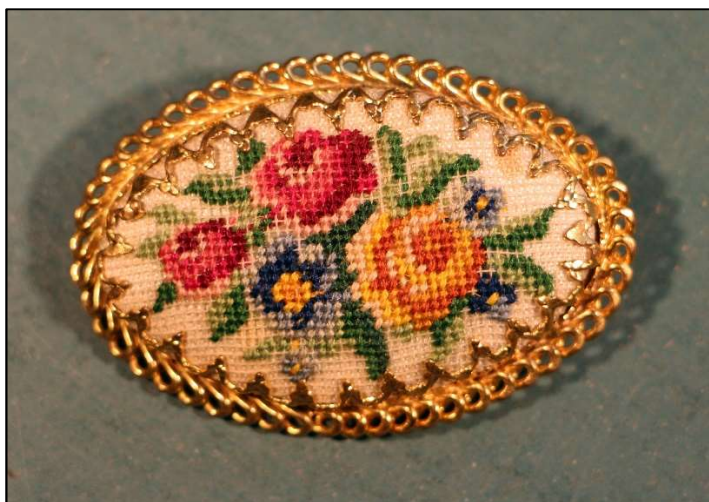
Min nye klaverlærer, Jens Gümoes, tog fat i det, jeg manglede i mit spil. Dybde og indlevelse. Der skulle bringes balance til veje mellem dette og min tekniske formåen. Jeg skulle fordybe mig mere.

Nuancere klang og dynamik. Det var en øjenåbner. Der må være sket en hel del, for efter nogle måneder opfordrede han mig til at gøre klaver til mit hovedfag en periode. Og afslutte med diplomeksamen. Jens Gümoes så mig altså som pianist.

Desværre rejste han efter blot et undervisningsår, og jeg fik herefter Rodolfo Llambias. Det var en lidt rodet periode med tre lærere i løbet af halvandet år. Men jeg blev også glad for at gå hos Rodolfo. Og Tove Lønskov, som underviste mig i akkompagnement.

En dag kommer direktør Krebs over til mig i frokoststuen for at fortælle, at jeg er udtaget til at være solist med Aalborg Byorkester i Mozarts klaverkoncert, A-Dur, K. V. 414. Der var otte måneder til.

Mon ikke I læsere forstår, hvor stort et skulderklap, det var. Vi nåede frem til 20. februar 1968. Havde haft tre prøver med orkestret og kapelmester Alf Sjøen.

Den broderede broche sad i en buket

Vi fire studiekammerater, Steen, Peter, Kirsten og jeg, stod sammen i solistværelset og skulle ”på” efter tur.

I en solokonzert er der en kadence. Her holder orkestret pause, mens solisten spiller videre. Intet ”sikkerhedsnet”, intet orkester til at ”dække over” fejl.

Alle holder vejret. Koncertmester ”Basse”, orkestret, publikum. Efter denne udfordring med svære løb, treklange og triller, vender orkestret frelsende tilbage!

Mozart i korssting. Gave fra organist Birthe Andersen

Jeg kunne kun håbe, at det lykkedes mig at bringe Mozart helt op til bagerste række. Og ikke kun noderne.

SIDETEMA

Faget hørelære lå godt for mig. Så godt, at nogle tidligt sagde, at jeg burde blive hørelærepædagog. Der må have manglet lærere, siden jeg "blev sat til" at undervise som 16 – 17-årig. Én af disciplinerne var musikkdiktat, som går ud på, at mine (med-!) elever skulle nedskrive et forløb, jeg spillede på klaveret. Jeg lavede selv disse diktater, som ofte blev noget udviklede, såvel rytmisk som melodisk. Og da slet ikke pædagogiske.

Ét er at være god til et fag, noget andet er at kunne lære fra sig. Jeg fik komponist Erik Norby til hørelære og bestod den udvidede prøve med henblik på at blive hørelærepædagog. Lige midt i alt det andet, jeg havde gang i.

Nu skulle Norby lære mig at undervise. Jeg stillede ikke spørgsmål ved, om det var vejen frem. Det lå i luften, at det pædagogiske var vigtigt at få med. Var vel også selv forhippet på at få uddannelsen. Jeg var så glad for faget i sig selv.

4 mod 3! Samme fremgangsmåde. Her er fællesmønstret 12.

3/4

Lad eleverne selv finde ud af notationen (hjælperytmen)

← Notation af de virkelige notesværdier

← Den mest anvendte notation

Ved indtastning af alle polyrytmer er nøkkeltegn fortræffeligt og i mange tilfælde nødvendigt.

VII [De „skæve“ taktarter]

5/8 :

1. De metriske forhold
2. Gruppering (betoning)
3. Takttering
4. Indvisning

Beegynde med at sætte de lige taktarter op mod de skæve :

4/8 || 5/8 ||

Fjorten dage inden diplomeksamen i klaver gik jeg op til hørelærepædagogisk eksamen. Det gik ikke så godt.

Hermed stod det klart for alle, at det var som udøvende musiker, jeg skulle tjene mit brød. Med to instrumenter kunne det jo sagtens gå. Jeg havde efterfølgende gode samtaler med Norby og direktør Krebs.

Mon ikke enhver kan forestille sig min hjemkomst, hvor den ene bil efter den anden svingede ind i gården med lykønskninger og gaver!

Side fra "Hørelære ved Norby"

DIPLOMEKSAMEN

21. maj 1968 på Aalborghus Gymnasium.

I tiden op til denne øvede jeg dagligt seks-otte timer på mit nye instrument, et lille flygel af mærket "Hoffmann".

Det store program var:

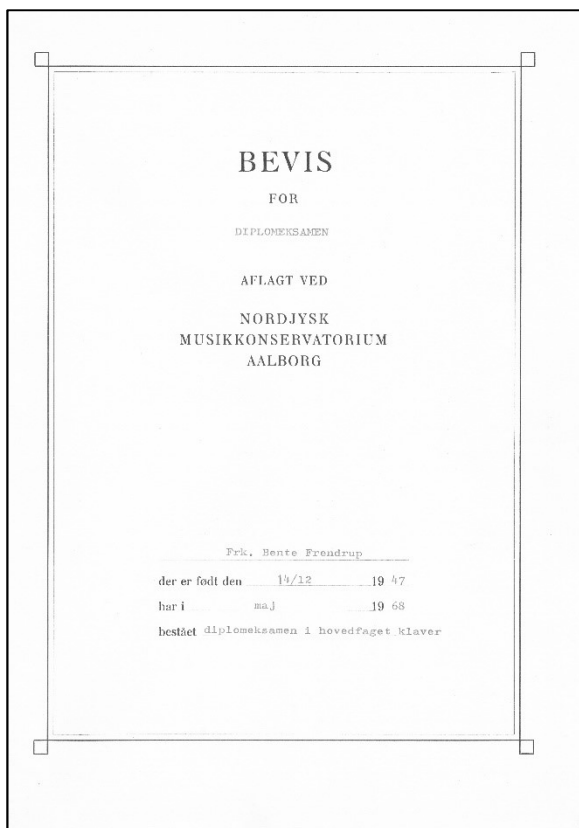
- Hindemith: Sonate nr. 3
- Chopin: Nocturne, c-moll
- Beethoven: Waldstein-sonate, C-Dur
- Bach: Toccata og fuga, D-Dur
- Mozart: Klaverkoncert, A-Dur, K. V. 414.

Nodelysestage F – A - C

Der kom mange til eksamenskoncerten. Dengang var det sådan, at censorerne på stedet kunne "plukke" i programmet og vælge, hvad de ville høre.

Det gjorde de i Mozart og Beethoven. Jeg fik både karakter og udtalelse.

*Bevis for aflagt diplomeksamen i klaver
1968*

Karakteren for min tekniske præstation lå næsten i top, hvorimod den for min kunstneriske lå lavere.

I udtalelsen stod, at jeg ved fortsatte studier og indlevelse utvivlsomt ville kunne bringe det lyriske udtryk på højde med det dramatiske!

Efter tre hektiske måneder, hvor jeg både var solist, forsøgte at blive hørelærepædagog og nu fik papir på, at jeg var pianist, blev der holdt **fest** derhjemme!

”DEBUTKONCERT”

20. juni 1969 i Aalborghallens Musiksal.

NORDJYSK MUSIKKONSERVATORIUM
AALBORG
undervisningsåret 1968/69.

Fredag, den 20. juni 1969
kl. 19,30
i Aalborghallens musiksal

AFSLUTNINGSFEST

PROGRAM:

1. Johann Sebastian Bach: Præludium og fuga i C-dur
af "Wohltemperiertes Klavier", II
Bente Frendrup
2. Robert Schumann: 2 sange af "Myrten", op. 25
Widmung (Rückert)
Die Lotosblume (Heine)
Hugo Wolf: 2 sange fra "Mörrike-lieder"
Gebet
Wo find ich Trost
Kirsten Hjorth
Akkompagnement: Tove Lønskov
3. Anton Webern: Variationer for klaver, op. 27
Bente Frendrup
4. Tale. Direktør Harald Krebs
5. Johannes Brahms: Acht Zigeunerlieder
Kirsten Hjorth
Akkompagnement: Tove Lønskov
6. Frédéric Chopin: Sonate, h-mol, op. 58
Allegro maestoso
Scherzo. Molto vivace
Largo
Finale. Presto, ma non tanto
Bente Frendrup

”Debutkoncert” 1969, program

En glad og lettet pianist efter koncerten

Efter diplomeksamen året forinden blev ordet ”solistklasse” nævnt.

Jeg spidsede ører, for ordet viste, at konservatoriet tog mig alvorligt som pianist. Den kunne man ikke tage i Aalborg.

Men da en pædagogisk uddannelse nu var taget af bordet, var det vigtigere end nogensinde at holde fast ved orglet, mit fremtidige levebrød. Det vidste både jeg selv og konservatoriet.

De tilbød mig et ekstra års klaverundervisning ”solistklasse” med afsluttende koncert for øje. En ”debutkoncert”, som jeg skulle dele med sanger Kirsten Hjort, som også var solist med Byrkestret. Det gjorde mig rigtig glad.

Flygelsmykkeskrin "Für Elise"

Rodolfo Llambias hjalp mig på mesterlig vis igennem det krævende koncertprogram, herunder Chopins h-moll sonate.

Også spansk musik blev sat på nodepulten i løbet af undervisningsåret.

Afslapning med sytøj dagen derpå

Hvor var det stort at spille denne "debutkoncert".

Ikke noget med eksamen, karakterer og censorer.

Glæden ved at spille den store musik, jeg holder af, og at være nået hertil fyldte alt.

KIRKEMUSIKALSK EKSAMEN

17. juni 1970.

Kørte gennem cirka 4 år i fars og mors bil

Efter det intense klaverforløb kom orgel og kirkemusikalske fag atter i centrum.

Hen ad vejen havde jeg aflagt eksamen i en del bifag: Musikhistorie, hørelære, teori, orgelkundskab m.m.

Min orgellærer siden 1966 var domorganist i København Niels Henrik Nielsen.

Til korledelse havde jeg Bendt Astrup.

Konservatoriets nye adresse Sohngårdsholm Slot

Konservatoriet holdt endnu en gang flyttedag. Den nye adresse var Sohngårdsholm Slot. Her forløb mit sidste undervisningsår 1969 – 1970.

Nu gjaldt det de sidste, store fag: Orgel (kunstspil og kirkespil), kor- og orkesterledelse, kirkemusikhistorie (hos Harald Krebs), liturgi, salmekundskab, partiturspil.

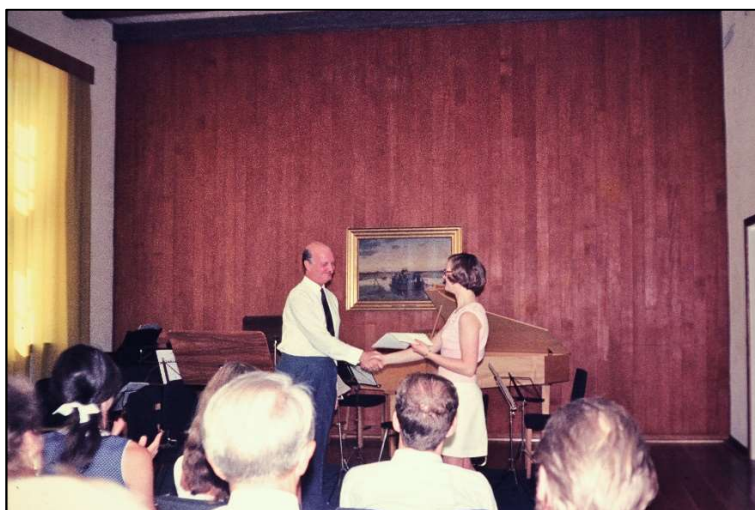

Vor Frue Kirkes orgel

Orgeleksamen foregik i Vor Frue Kirke. Også her plukkede censorerne ud, hvad de ville høre.

Eksamen i kor- og orkesterledelse plus partiturspil fandt sted i konservatoriets sal. Et gymnasiekor og et kammerorkester var stillet til min rådighed.

Stor var min lettelse, da ordene efter voteringen lød fra direktør Krebs: ”Bestået med 1. karakter”. Facit af alle karakterer i alle fag gennem alle årene.

Overrækkelse af eksamensbevis

Årsafslutningen afholdtes i Amsrådssalen på Aalborghus Slot, hvor jeg havde spillet så mange elevkoncerter.

Harald Krebs overrakte eksamensbevis til hver enkelt, ledsaget af nogle ord. Et stort og vigtigt øjeblik, som jeg var én af de sidste årgange til at opleve.

Roser fra Skalborg Kirke, hvor jeg blev ansat

Jeg fortsatte derude som akkompagnatør i nogle år. Vendte af og til tilbage, bl.a. ved et par operakoncerter i 1980'erne.

BEVIS
FOR
Kirkemusikalsk eksamen

AFLAGT VED

NORDJYSK
MUSIKKONSERVATORIUM
AALBORG

Bente Frendrup

der er født den 14/12 19 47
har i juni 19 70
bestået Kirkemusikalsk eksamen

Et par år senere slog 1968-ånden til, så dimittenderne fremover blot fik eksamensbevis tilsendt med posten.

Flere udtrykte skuffelse over dette.

Bevis for aflagt kirkemusikalsk eksamen 1970

ANKER BUCH OG BØRGLUM KLOSTER

Bente og Anker på vej til Mariager Klosterkirke 1968

Violinist Anker Buch vendte i 1964 hjem efter fem års studier i New York. Mine forældre og jeg var blandt tilhørerne i Aalborgshallen, da han med Byorkestret spillede Tjajkovskijs violinkoncert.

Ved julekoncerten i Svenstrup Kirke 1965 var det mig, der akkompagnerede ham. Det blev indledningen til et samspil, der, til tider med års mellemrum, spændte over 37 år.

Bente og Anker på vej til Skagen Kirke 1970

Vi spillede koncerter fra Ska-gen i nord til Løgumkloster i syd. I kirker, musikforeninger, på skoler, højskoler, gymnasier, seminarier, ved kunstudstillinger, jubilæer osv.

De første år kørte Anker i sin fars gamle slagterbil. Den havde mere end 300.000 kilometer på bagen og larmede, rystede og knagede. Det var, som om bunden kunne falde ud når som helst. Alligevel holdt ”Den Blå” længe.

Jeg blev kastet ud i lidt af hvert. Anker spurgte, om jeg kunne spille med ham på Nordjyllands Kunstmuseum. Der var bare lige det, at jeg på det tidspunkt spillede på Aalborg Teater og var med i aftenforestillingen. ”Jamen, spiller du da hele tiden”? ”Næh, ikke i 2. akt og det meste af 3. akt”. ”Det kan du godt nå, vi spiller det og det, som varer så og så lang tid!” Så jeg listede ud af orkestergraven, kørte ud til museet, spillede og nåede rettidigt tilbage til teatret!

To gange har Anker Buch og jeg spillet sammen i Aalborgshallens store sal. Første gang i 1966 til et planlagt ekstranummer med klaver. Han spillede Vieuxtemps violinkoncert. Jeg stod ude i kulissen og lyttede til klapsalverne, der blev ved og ved. Fortjent, så godt han spillede. Der blev brug for mig!

Anden gang tolv år senere, hvor han markerede sit 25-års jubilæum. Ud over mig inviterede han violinist Wandy Tworek til at spille med. Med de to sammen på scenen begyndte løjerne. Pianisten blev udfordret. De to improviserede på livet løs i et spillemandsnummer, så jeg ikke vidste, hvor jeg havde dem. Mon ikke vi alle tre sluttede i samme toneart!

I Børglum Klosterkirke spillede vi koncerter fra 1968.

Børglum Kloster 1969

5,00 kr. Program-billet № 433

KIRKEKONCERT

I BØRGLUM KLOSTER KIRKE TIRSDAG DEN 15. JULI 1969 KL. 20,30

under medvirken af

ANKER BUCH	violin
BENTE FRENDRUP	orgel

<i>J. S. Bach</i>	Fughetta over „Dies sind die heiligen zehn Gebot“.
<i>G. F. Händel</i>	Sonate F-dur, violin og orgel.
<i>J. S. Bach</i>	Orgelkoral over „Aleneste Gud i Himmerig“.
	<i>Værker for soloviolin.</i>
<i>J. S. Bach</i>	Fughetta over „Aleneste Gud i Himmerig“.
<i>W. A. Mozart</i>	Adagio af violinkoncert i G-dur.
<i>H. Wieniawski</i>	Adagio af violinkoncert i fis-moll.
<i>Carl Nielsen</i>	7 preludier for orgel.
<i>F. S. Schubert</i>	Ave Maria.
<i>Fællessalme</i>	Nu takker alle Gud. – DDS nr. 11.
	<i>Kollekt og velsignelse.</i>
<i>Fællessalme</i>	Dejlig er jorden. – DDS nr. 111.
<i>J. S. Bach</i>	Fantasi, a-moll.

Alle opføres til at synges med på de to fællessalmer.

Køen uden for norddøren er lang allerede en time inden. Folk medbringer tæpper, idet kirken er uden varme.

Program for vores 2. koncert i Børglum Kloster, 1969

Graveren træder orgelbælgen, så der kan komme luft til piberne. Pulpituret knirker og knager.

Det gamle orgel fra 1750 klapper, er tungt at spille på, har kun fire oktavers omfang og intet pedalværk.

Men klangen står flot i Klosterkirken, som kun er oplyst af stearinlys.

Orglet i Børglum Kloster, 1969

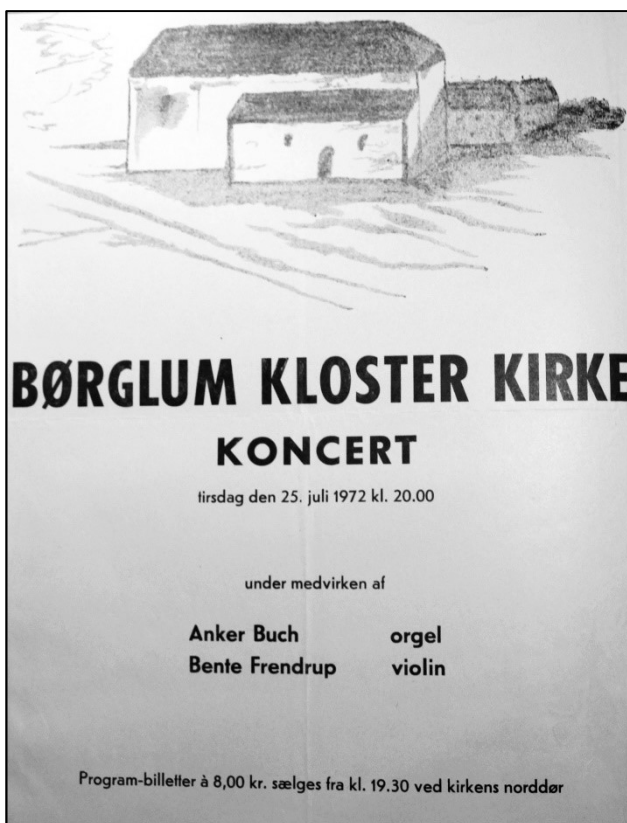

Orglet i Børglum Kloster, spillebordet, 1969

Organistens lyskilde er to smedjærnslystager, fastgjort mellem registrene.

Nodepulten er en smal niche, skåret i orgelhusets træværk. Høje noder kan ikke stå der.

Jeg medbringer derfor min familie som hjælpere. Først kusiner med kæresten, siden min mand Frederik.

Koncertplakat, Børglum Kloster

Koncerter i Børglum er noget særligt. Her kan musikken, rammen, stedet og historien ikke adskilles. Den gode akustik understreger Ankers klangfulde tone.

Programmet skrider fremad. Violin-orgel. Soloviolin spillet oppe fra koret. Soloorgel. Solens sidste stråler når ind ad vinduet, dagslyset forsvinder. Bare stearinlysene ikke brænder ned for tidligt.

Børglum Kloster 1980. Annelise vender blad, Anker spiller violin

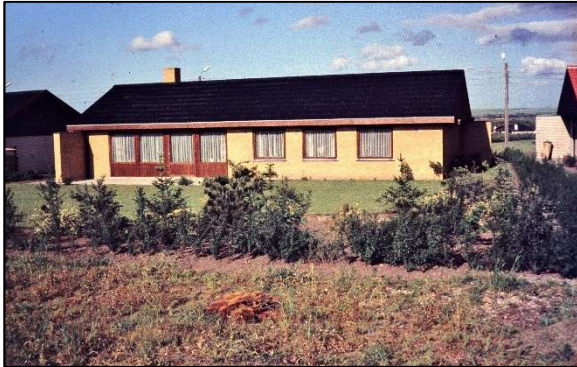
Vi når til de to fællessalmer ”Nu takker alle Gud” og ”Dejlig er Jorden”, hvor de op til 500 tilhørere lader deres røst høre. Anker griber violinen og spiller med. Præsten lyser velsignelsen. Mon ikke alle føler sig løftede ...

I 1979 får orglet elektrisk blæser, pedalværk og tilføjet ekstra stemmer. Der installeres elektrisk lys ved orglet. Og kun der.

Det ottekantede forsamlingshus i Øster Jølby på Mors

1976 - ved dette års Børglum-koncert fortæller Anker om sit strygerkursus i Øster Jølby på Mors. Og at denne uges kursister vil være til stede ved koncerten. Han vil gerne vise mig kurset, som kører på tredje år, og inviterer mig derop.

Tennisvej 5

Et par dage efter er jeg i fuldt sving med at akkompagnere kursister på alle niveauer. På Galtrup Efterskole i Øster Jølby.

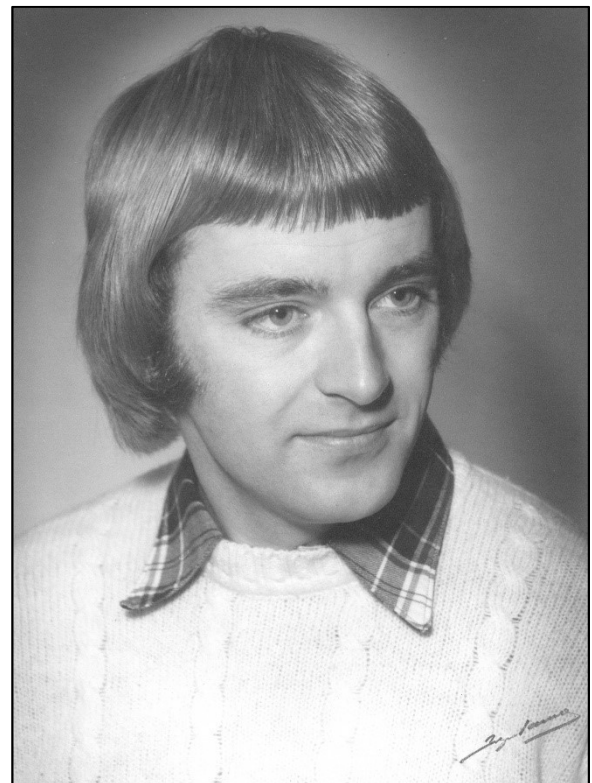
Ved afslutningskoncerten i Det ottekantede Forsamlingshus dirigerer jeg en sats af Bachs dobbeltkoncert, d-moll for to violiner og orkester.

Et par øjne følger mig fra tilskuerpladsen. Han hedder Frederik og er nybegynder på violin.

Et halvt år senere flytter han ind hos mig i huset på Tennisvej.

Bente, oktober 1976

Frederik, oktober 1976

CALIFORNIEN 1976

Aalborg-gruppen 1976 – brochure

Jumbo-jet'en letter med Aalborg-gruppen om bord. Den består af Aalborg Operettekor og "Gymnastic Modern", et elitehold af gymnaster.

Med var også undertegnede. Med noderne klistret på pap, belært af tidligere udendørs opgaver med blæsende noder!

Jeg skulle akkompagnere koret. Aalborg-gruppen talte cirka 80 personer, alle udstyret med en hvid SAS-hat.

Tre forrygende uger lå forude, dels i Los Angeles, dels i San Francisco. I Los Angeles var vi indkvarteret i private hjem. I San Francisco på YMCA, et kæmpe højhus med motorvej lige uden for vinduerne flere etager oppe. Aldrig havde jeg set magen!

Vi både kørte over og sejlede under Golden Gate Bridge. Det sidste for at besøge det berygtede fængsel "Alcatraz". Et par dage eller tre var vi i San Diego og oplevede Sea World med dresserede spækhuggere. Kørte over grænsen til Mexico, hvilket var som at træde ind i en anden verden. Ganske vist var grænsebyen Tijuana præget af turisme, men alligevel. Rejselederen fortalte, at mexicanerne var et fattigt, men stolt folk. Mindre drenge spillede marimba på gaden. Jeg tænker, deres indsats var nødvendig for familiens eksistens. Dygtige var de.

Af en gadesælger købte jeg et maleri, der har hængt på min væg lige siden. Det var almindeligt at prutte om prisen, måske forventede den handlende, at man gjorde. Det kunne jeg ikke få mig til. Virkede sælgeren forbavset?

Afgang til USA 1976

Ind imellem koncerter og gymnastikopvisninger var der parties i private hjem. Næsten alle havde swimming pool.

På en farm så jeg svirrende kolibrier med uendelige marker som baggrund.

I en højtliggende villa var der udsigt til solnedgang i Stillehavet. Også i disse hjem blev der sunget uddrag af turnéprogrammet.

Værtsfamilierne viste os forskelligt. Jeg husker en spændende tur til Universal Studios.

Dog blev højdepunktet en biltur op i bjergene. Helt oppe fortalte værten, at nu stod vi i ét af de mest jordskælvsramte områder. Bilen holdt på en afsats med lidt græs, men bjergene omkring os var golde. Langt borte fortonede de sig i dis. Det var smukt og foruroligende på samme tid. Langt nede skimtede jeg hårnålesvingene, vi skulle køre tilbage ad.

SKALBORG KIRKE OG ANNELISE RAVN

På vej til Skalborg Kirke i egen bil

1. august 1970 tiltrådte jeg en halvtidsstilling som organist i Flyttekirken.

Den nye kirke var under opførelse. Der var et harmonium at spille på og et børnekor. Det sidste var helt nyt for mig.

På vej til Flyttekirken

Sognesalen stod færdig inden kirken, så korprøverne kunne snart holdes her. Indtil da havde de øvet i præsteboligen, ledet af Sine Berg.

Inden længe skrev jeg korsatser til pigerne og mangfoldiggjorde dem på en spritduplicator.

Skalborg Kirke under opførelse

1. søndag i Advent kunne Skalborg Kirke indvies. Det var en stor dag. At spille til kirkeindvielse er ikke enhver organist forundt.

Orglet til kirken var ved at blive bygget, så jeg spillede på et lille, midlertidigt firestemmers pibeorgel. Børnekorret sang trestemmig "Tak og ære være Gud". Biskoppen hed Erik Jensen.

Skalborg Kirke står færdig

Ud over festgudstjenesten var der koncert om aftenen med den senere Wagner-tenor Poul Elming.

Festskrift, Skalborg Kirke

3. søndag i Advent var der julekoncert med sanger Annelise Ravn, to violinister Steen Bach-Vilhelmsen og Peter Hofmeister og Nordvestjysk Lærerkor.

Nyt orgel i Skalborg, 1971

I efteråret 1971 kunne jeg indvie det nye orgel med en koncert. Solist var Annelise Ravn. Med fjorten stemmer, to maualer og pedal var der nu mulighed for at spille større orgelværker, hvilket jeg så frem til.

”Mine” to præster i Skalborg var Poul Berg og Peter Krogsøe. Med sidstnævnte udførte koret og jeg Hartmanns Påskeliturgi, som jeg havde skrevet om til lige stemmer.

2. søndag i Advent, 1971

Aalborg Byorkester gæstede Skalborg med bl.a. Schuberts ufuldendte symfoni. En gruppe spillede med mig en orgelkoncert af Händel.

Jeg var organist i Skalborg indtil 1. august 1973, hvorefter jeg blev fuldtidsmusiker på Aalborg Teater.

Annelise Ravn, brochure

Ved første gudstjeneste i Flyttekirken bemærker jeg en særlig god stemme blandt menigheden. Sanger Annelise Ravn er netop hjemvendt efter studier i Rom. Havde hørt, at Skalborg havde fået ny organist.

Det blev indledningen til et mangeårigt samarbejde og venskab. Annelise sang ved julekoncert, orgelindvielse og i sognesalen i Skalborg.

Annelise og Bente, Svenstrup Kirke

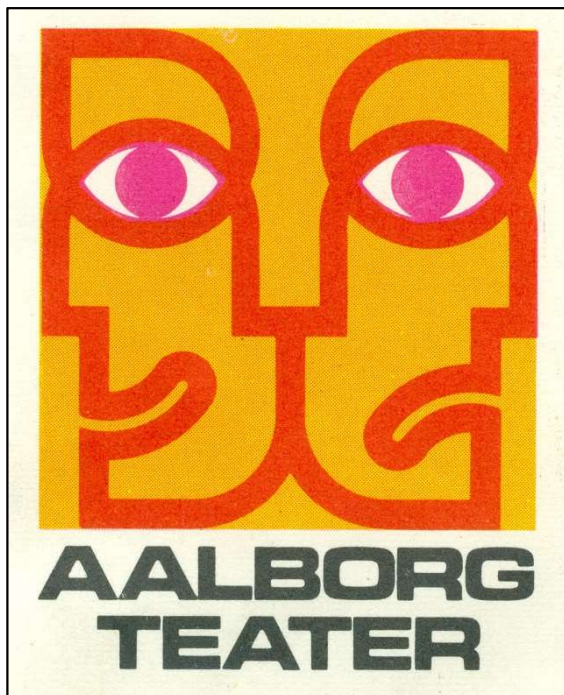
Vi sendte brochurer ud til kirker og fik på den konto en hel del koncerter. Også ved fester i min familie musicerede vi. Til mit bryllup med Frederik sang hun "Benedictus" af Mozart.

Hun var leder af Aalborg Musikskole og rykkede beredvilligt ud, når jeg, som organist i Nibe, havde brug for vokalgruppe, strygerorkester og solister.

To af eleverne især, violinisterne Julie og Hasse Borup, benyttede jeg ofte til koncerter i Nibe.

Gennem en årrække var min familie, Ida, Martin og Frederik, elever på musikskolen med sang, violin og klaver. Var også med ved nogle af de flotte operaprojekter. Der er i årenes løb udgået mange talenter fra den veldrevne musikskole.

AALBORG TEATER OG WANDY TWOREK

Aalborg Teaters logo

"Ej blot til lyst" kan man læse ud af teatrets logo. Her begyndte jeg som repetitør 1. august 1971 sideløbende med min halvtidsstilling som organist ved Skalborg Kirke. Teaterdirektør var Ebbe Langberg.

Aalborg Teaters sal

Min første forestilling hed "Den gale vej". Opgaven lød på at indstudere alle sangene med skuespillerne og siden være pianist på forestillingen. En skuespiller, der også beherskede slagtøj, og jeg udgjorde "orkestret". Sad på scenen lidt ude til siden. Allerede her fik jeg et problem:

Jeg gik på komedie! På et tidspunkt i stykket skulle en skuespiller, henvendt til musikken, gå amok og kritisere os sønder og sammen.

Stykket var grundlæggende tragisk, men på

det sted kæmpede jeg aften efter aften med latteren! Den skuespiller, der stod bag mig ude i kulissen, kunne se mine skuldre ryste af grin. Jeg mærkede min kamp forplante sig til ham. Det gik jo ikke, at han kom til at grine lige inden, han skulle på scenen og være alvorlig! Jeg opfandt en strategi med at tænke på alskens ulykker og katastrofer på det kritiske sted og i stedet se forfærdet ud. Så gik det.

Troldmanden fra OZ, "Lilleland"

Teatret må alligevel have været tilfreds med mig. Kort tid efter ringede de angående musicalen "Troldmanden fra Oz". Denne gang kun til klaverprøver, idet Jørn Grauengaards orkester skulle spille til forestillingen. Preben Kaas instruerede, Lisbeth Dahl spillede og sang hovedrollen. Grauengaard bad mig skrive en trestemmig sats, der af en gruppe skulle synges vekselvis med, og som klangbaggrund til, sangen "Over the Rainbow", sunget af Lisbeth Dahl.

Fint nok. Det var et fag, jeg havde aflagt eksamen i og nu udøvede som korleder i Skalborg Kirke. Jeg gjorde mig umage og syntes selv, satsen blev spændende. Lidt for spændende, mente kapelmester og skuespillere. Alt for svær. En mere enkel og kedelig version blev løsningen. Da prøveforløbet var nået til ”gennemspilning med klaver”, kom Jørn Grauengaard med sin guitar og hørte på. Herfra tog han og hans orkester over. Det blev den sødeste forestilling for både store og små. Jeg arrangerede flere af sangene for ligestemmigt kor og sang dem med Skalborg Kirkekor. Børnene elskede dem, og vi optrådte med dem ved arrangementer ”ud af huset”.

Efter en tid med talestykker kom musikforestillingerne igen: Vaudeviller, syngespil, musicals, store opsætninger, klassiske og moderne stykker, ofte med ny musik. En dag kom der ny teaterdirektør: Leon Feder.

Aalborg Byorkester havde endnu tjenestepligt på teatret. Det var således til kapelmestrene Jens Schrøder og Alf Sjøen, jeg skulle ”overdrage” en musical eller operette. Indgik klaveret i orkesterpartituret, fortsatte jeg som ”orkestermusiker” spilletiden ud. Ofte med flere pauser end noder!

”Spillemand på en tagryg”, Wandy Tworek på taget

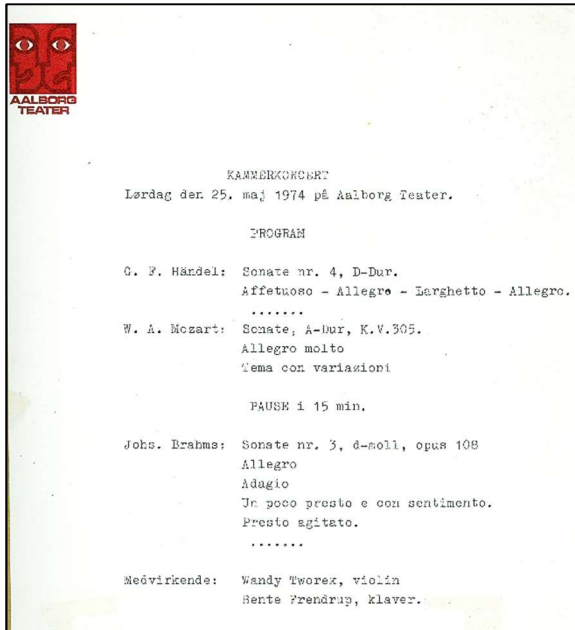
”Spillemand på en tagryg” var en flot opsætning med gode, musikalske udfordringer. Jeg stod for indstudering af sange med skuespillerne samt de store korpartier med alle, dansere inklusive. Når musikken er på plads, og stykket spilles i sin helhed med klaver, er pianisten/repetitøren meget tæt på selv at kunne dirigere forestillingen. ”Spillemanden” fik liv gennem violintroldmanden Wandy Tworek. Jeg kunne høre, hvor stor en violinist han var.

Wandy Tworek og jeg øver til kammerconcerten

Hjemme på flyglet stod noder til violinsonater, jeg tidligere havde spillet.

En tanke tog form, og jeg tog mod til mig: Spurgte Wandy, om han ville spille Mozart og Brahms med mig? Det ville han gerne. Wandy Tworek og jeg øvede et par gange hjemme hos mig.

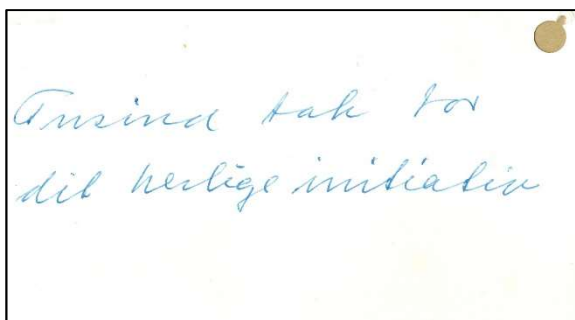
Kammerkoncert på Aalborg teater, program

Heldigvis var jeg snarrådig nok til at starte min Grundig spolebåndoptager under én af prøverne. Jeg foreslog, at vi en aften skulle spille koncert for teatrets personale. Det var han med på.

Buket fra personaleforeningen

Spillemanden kravlede ned fra tagryggen, og efter tæppefald spillede vi kammerkoncert på scenen med publikum siddende omkring os. Händel, Mozart og Brahms. Med det lille, velfungerende og nystemte Zwickipianette.

Kort fra personaleforeningen

Med til historien hører også, at Wandy og jeg ved premierefesten underholdt med sigøjnermusik og "Kanariefuglen". Han gik spillende mellem bordene!

Musicalen "Annie get your Gun" var også én af de store. Kurt Ravn sang med sin flotte, skolede stemme Frank Butler. Det velsyngende kor bestod udelukkende af sang- og musikstuderende og nogle, der var på vej til at blive det. Hvilken klang og fornøjelse at arbejde med. Byorkestrets blæsere og slagtøj var i orkestergraven. I fire aftener var kapelmester Alf Sjøen fraværende og betroede mig orkester og dirigentstav! Så fik jeg lov!

Så var der de musikforestillinger, der krævede et mindre ensemble. Flere af disse blev jeg kapelmester på. Musikken til "Elektra" og "Det gode menneske fra Sezuan" var ny og avanceret. Jeg skulle skaffe musikere og holde prøve med dem. Noget af et puslespil, idet de fleste spillede i Byorkestret. Kunne de ikke frigøre sig til opgaven, sendte de i stedet en dygtig elev.

Vi musikere kunne være placeret i orkestergraven, samlet på sidebalkon eller fordelt på begge. Det hændte, vi skulle bære kostume. Det var ubehageligt, men gav kostumetillæg! En anden gang skulle jeg, ud fra en tekst i rollehæftet, komponere et recitativ i Mozart-stil, som indgik i handlingen. Skuespilleren med 1700-tals pudderparyk sang det fint!

Hostrups "Genboerne": En skuespiller, der i kostume indgår i ensemblet i orkestergraven er vist ikke så almindeligt. Men det gjorde Freddy Koch. Han spillede udmærket violin og havde en mindre rolle i stykket, som gjorde det muligt. Det ene øjeblik var han på scenen, det andet spillende med os dernede under gulvet. Det var så fint at have ham med.

Når et stykke har spillet en periode, lurer faren for at blive ukoncentreret. I pauserne mellem sangene kan man godt læse i en bog og samtidig have øret med i, hvad der siges på scenen. Men en aften var det nær gået galt. Gerda Gilboe skulle synge "I denne vinter har vi haft en usædvanlig frost". Stikordet til mig dernede ved klaveret var " ... sagt og skrevet i dette år". Jeg "vågner" ved, at hun gentager det igen og igen med stor variation i stemmeføring og betoning! Jeg blev hed om ørerne og var fremover mere årvågen.

Den sidste spilleaften drev skuespillerne gæk med hinanden. Godmodigt drilleri, usynligt for publikum. Arne Hansen skulle tænde et lys. Nogen havde brændt alle tændstikkerne i æsken af! Han spillede dygtigt på situationen. Det samme gjorde den skuespiller, der skulle spise en bolle på scenen, men fik serveret en plasticbolle med smør!

Bente ved orglet i Christiansborg Slotskirke

Gennem teater-årene var jeg ofte organistvikar.

Og spillede koncerter ude omkring under musikløse forestillinger.

Der iblandt en solo-orgelkoncert i Christiansborg Slotskirke 13. august 1976.

NIBE OG VOKSLEV KIRKER, 1977 – 1995

Nibe Kirke 2018

Vokslev Kirke 2018

Efter seks år på Aalborg Teater, heraf de fire sidste på fuld tid, så jeg mig om efter et organistembede. Det blev ved Nibe og Vokslev Kirker, hvorfra min gamle spillelærer Gudrun Schou-Andersen nu gik på pension. "Min" sidste teatermusical var "Nøglen under måtten", hvor jeg på klaver indgik i orkestret. Kapelmester var Svend Skipper.

Bente og Frederik, bryllup 14. maj 1977

Det var under spilleperioden af denne, Frederik og jeg blev gift i Øster Hornum Kirke 14. maj 1977.

Præsten fra Nibe, Karl Sloth-Kristensen viede os. Gerda Essendrop spillede.

Vi går ud til tonerne af J. S. Bachs Es-Dur præludium, og hvilken overraskelse møder os uden for døren: Teaterorkestret med Svend Skipper i spidsen står og spiller for os!

Jeg tiltrådte min nye stilling uden at ane, at det skulle vare i mere end 36 år. Men i Nibe render man ikke af pladsen. Gennem 111 år har vi kun været tre organister!

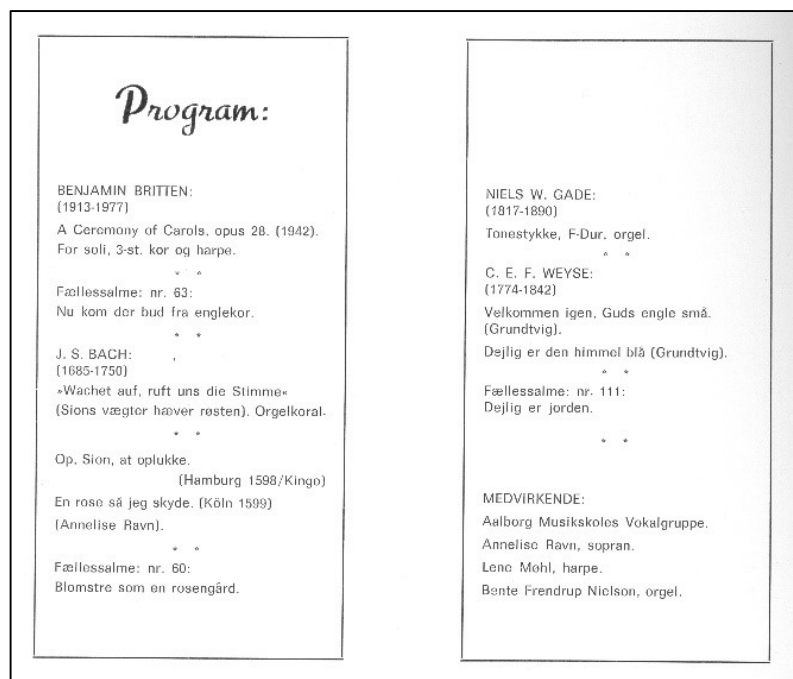
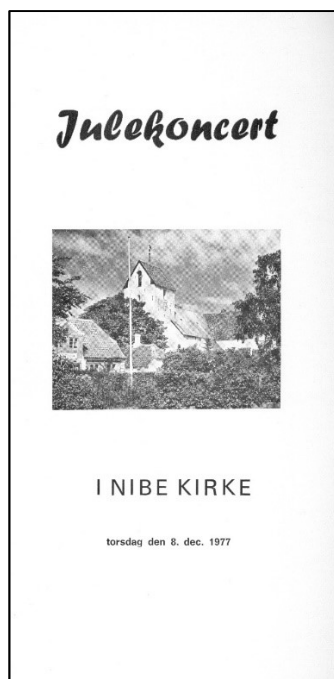

Gamle orgel i Nibe, foto Nibe lokalhistoriske Arkiv

Det gamle orgel i Nibe havde set bedre dage. Bygget i 1860'erne var det tungt at spille på og ikke ganske stabilt.

I Vokslev var et mindre, ni år gammelt orgel. Der var tjeneste i begge kirker hver eneste søn- og helligdag. I vinterhalvåret formiddag og eftermiddag/aften. Dertil ugentlig gudstjeneste på Nibe Sygehus, alderdomshjem og plejehjem.

Stillingen var ikke fuldtids, hvilket betød, at min koncertvirksomhed ude omkring kunne fortsætte.

1. julekoncert i Nibe 8. december 1977, forside og program

Præst og de to menighedsråd gav mig frie hænder til at bygge et musikliv op og selv vælge, hvilket kor, jeg ville satse på. Bedre forhold gaves ikke! Det blev frivilligt voksenkor på 20, som medvirkede ved alle højmesser i Nibe, altså hver fjortende dag. Vi øvede på skolen en aften om ugen og var klar til at synge i kirken 1. søndag i Advent 1977.

Forårskoncert i Nibe 1978. Bo Juel-Christiansen, Bente og Annelise Ravn

Ved koncerter hentede jeg ofte kor og musikere udefra. Nævnes skal den første julekoncert i Nibe med Aalborg Musikskoles vokalgruppe og sanger/leder Annelise Ravn og Lene Møhl, harpe.

Julekoncert med Anker Buch og Bente i Nibe 14. december 1978

Vokalgruppen gik syngende i procession og tilhørerne rejste sig spontant. Det gjorde de fremover ved alle koncerter. En smuk måde at vise sin tilkendegivelse på.

Martins dåb 22. marts 1981

Herhjemme fik vi i årene 1978 og 1981 familieførogelse: Ida og Martin. Begge blev døbt i Nibe Kirke.

Mor syede min konfirmationskjole om til dåbskjole. Tilføjede hæklede kanter med indhækket tekst med reference til min konfirmation i Øster Hornum.

Mange år senere blev to af mine børnebørn døbt i den.

I 1979 kunne kirkerne "flytte i eget hus" til "Dommergården". Konfirmandstue med klaver gav nye muligheder for korarbejdet og de strygere fra Nibe og omegn, jeg havde samlet til et lille kammerorkester. De kommende år gav vi også koncerter i andre kirker.

25-års jubilæumskoncert i Vor Frue Kirke 1988. Bente ved orglet

I 1988 ville jeg gerne markere, at det var 25 år siden, jeg første gang spillede ved en elevkoncert i Vor Frue Kirke.

Koncert
i Vor Frue Kirke
torsdag den 10. november 1988 kl. 20.00

Program

J. S. Bach:	Wachet auf, ruft und die Stimme. Af kantate 140, skrevet til 23. søndag efter Trinitatis.
J. S. Bach:	Af juleoratoriet: Arie »Grosser Herr und starker König«.
W. A. Mozart:	Andante, C-Dur, for fløjte og orgel. KV 315/-KV285c (1779/80).
Joseph Haydn:	Af oratoriet »Skabelsen«, 3. del: Recitativ: »Nun ist die erste Pflicht erfüllt«. Duet: »Holde Gattin. Dir zu Seite«.
César Franck:	Fantasi, A-Dur.
Frank Martin:	Sonata La Chiesa (Kirkesonate) for fløjte og orgel. Andante-Allegretto alla Francese - Musette - Allegretto - Adagio.
Peder Møller/Johs.	Johansen: Det første lys er ordet, talt af Gud.
Olivier Messiaen:	Af »La Nativité du Seigneur« (Herrens fødsel): »Dieu parmi nous« (Gud blandt os). »Og ordet blev kød og tog bolig iblandt os« (Johannes-evangeliet).
Medvirkende:	Bo Juel-Christiansen, fløjte Annelise Ravn, sopran Søren Steen Nielsen, baryton Bente Frendrup Nielson, orgel

Koncerten i aften markerer 25-års dagen for Bente Frendrup Nielsons første koncert, som fandt sted i Vor Frue Kirke 17. november 1963.

Jeg fik lov at låne kirken og samlede de solister, jeg på dette tidspunkt spillede mest med.

Program 25-års jubilæum, Vor Frue Kirke 1988

Sangerne Annelise Ravn og Søren Steen Nielsen og fløjtenist Bo Juel-Christiansen.

25-års jubilæum, Vor Frue Kirke. Søren, Annelise, Bo og Bente

Med årene begyndte nogle af sangerne i Nibe Kirkekor at tage deres børn med til den ugentlige øveaften. Også korlederen selv! Børnene "trak" kammerater med, og i 1988 var koret vokset til over 30. Jeg vendte blikket bagud til årene i Skalborg med børnekor. Tog på kurser i ledelse af børnekor og søgte gode råd hos kollegaer.

Koret blev delt. Begge kor skulle synge til koncerter og musikgudstjenester. Børnekoret desuden ved alle højmesser. Og snart blive lønnet. Jeg holdt optagelsesprøve, og nye kom til. Vi deltog i korstævner og kom inspirerede hjem. Først i gruppen for begyndere og let øvede, siden i gruppen for øvede sangere med det svære repertoire. Vi var også øvekor ved et korlederkursus. I dette arbejde kunne min familie inddrages. I nogle år sang Ida i koret, undervejs stødte Martin og Frederik til med violinledsagelse til fællessalmer. Ved et par koncerter spillede Martin soloviolin til mit akkompagnement.

Efter et års tid med to kor måtte jeg indse, at arbejdsbyrden var blevet for stor. Jeg satte alle kræfter ind på arbejdet med børnekoret og måtte afhænde voksenkoret. Det var beklageligt og til skuffelse for sangerne. Heldigvis fandt flere af dem ind i andre kor, bl.a. "Fjordkoret" i Nibe.

I 1989 går pastor Sloth-Kristensen på pension og efterfølges af Jens-Anders Djernes. Det blev en festlig indsættelse i begge kirker. I Nibe med børnekoret, i Vokslev med trompetist Per Iversen. Med den nye præst kom nye, gode tiltag og idéer.

Jeg kæmpede stadig med det gamle orgel. Og ved hver eneste koncert måtte "Dommergårdens" klaver transporteres ned i kirken og retur. Der taltes i mange år om kirkerestaurering og, i forbindelse hermed, en orgelsag. Nationalmuseet fandt det gamle orgel bevaringsværdigt. Altså måtte det ikke kasseres, men gerne sælges til en anden kirke. Da det skete, var vejen banet for et splinternyt orgel. Præst, organist og Nibe Menighedsråd tog på "orgelsafari" rundt til de af Aalborgs kirker, hvis orgler jeg kendte og holdt af. Hvert orgel blev demonstreret, både som salmeledsagelse og soloinstrument. Der blev spillet, sunget, lyttet og gjort overvejelser. Der blev indhentet tilbud hos to orgelbyggerier, og valget faldt på Bruno Christensen & Sønner.

Kirkerestaureringen varede fem år. Der blev fundet kalkmalerier i sideskibet, som herefter blev lukket af under konservatorens arbejde. Da fremdragelsen af malerierne var tilendebragt, stod hovedskibet for tur. Alt inventar blev fjernet. Det var sælsomt at stå i den tømte kirke på den bare jord.

Det næste par år holdtes gudstjenesterne i sideskibet med et nyindkøbt Yamaha klaver. Perioden her blev noget særligt. Det samlede rum med udsigt til de gamle mestres værk under hvælvingen. Arne L. Hansens alterbillede og den gode akustik. Kirkekoret, som nu både talte børn og unge, gennemførte jule- og forårskoncert her, i tæt kontakt med publikum. Imens tog orglet form nede i Sønderjylland, og ”Dommergården” blev istandsat, nu også med 1. sal til disposition. Jeg fik mit eget organistkontor!

Nibe Kirkekor og Bente ved kirkens genåbning 1996

4. februar 1996 kunne Nibe Kirke genåbnes og det nye orgel indvies.

En højtids- og festdag af rang. Festgudstjeneste ved Biskop Søren Lodberg Hvas, hvor kirkekoret sang introitus, motet og under nadver.

Efterfølgende fest i Skal.

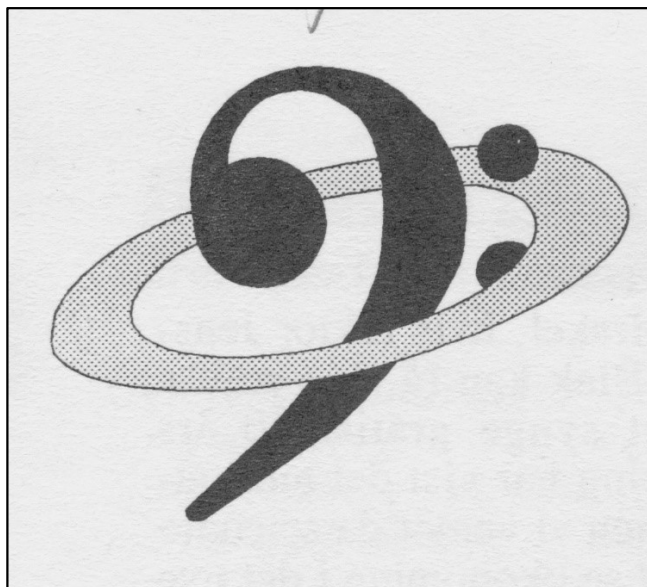
Nibes nye Bruno Christensen orgel

Om aftenen festkoncert med solotrompetist i Aalborg Symfoniorkester Anton Hansen og kirkekor.

Endelig, efter 18 år, fik jeg mit nye orgel. Man kan vente længe på noget godt. Organiststillingen fik sit løft, og det forpligter!

Ved fastelavnsgudstjenesten fjorten dage efter var der TV-transmission.

KONKURRENCER

ASO logo

Gennem tolv år var jeg Aalborg Symfoniorkesters faste pianist ved konkurrencer. Helt nyt for mig var det ikke, idet jeg allerede i konservatorietiden akkompagnerede studiekammerater, der søgte stilling.

Nu var opgaven mere omfattende. Jeg fik en deltagerliste, hvoraf fremgik, hvem der medbragte egen pianist, og hvem der ønskede "husets" pianist.

Mange kontaktede mig for prøve, andre satsede på at gå til konkurrencen uden.

Dagen inden, og aftenen med, sad jeg ved Steinway-flyglet i "Symfonien". Havde forinden koordineret musikernes øvetid.

Mobiltelefon var endnu ikke almindelig, så de ringede på døren, når de kom. Jeg havde forberedt dem på "ventetid", idet jeg ikke kunne høre klokken, mens jeg spillede. Gik ind imellem ud for at se, om én ventede udenfor.

Der kunne være op til 15 – 20 deltagere. Første runde blev spillet bag skærm, hvorefter juryen udtog de, der gik videre til anden runde. Her spillede uden skærm. Hver konkurrence er en udfordring. Pianisten må ikke udgøre et problem overhovedet, hvad enten hun har haft prøve med en deltager eller ej.

Meget står på spil for hver enkelt. Det var også spændende at møde de "medbragte" pianister. I de korte pauser foregik megen god, kollegial sparring!

At jeg sagde ja den dag i 1991, da orkestret henvendte sig, pegede også frem mod nye muligheder i mit musikerliv. Mere herom under "KAMMERMUSIK".

OPERAKOMPAGNIET

"Hans & Grethe" hedder operaen, komponeret over Grimms eventyr. Operakompagniet rejste rundt og gav forestillinger, fortrinsvis på skoler. De entusiastiske sangere gjorde et mægtigt arbejde for at udbrede kendskab til opera blandt børn og unge. Flot initiativ! Jeg blev deres pianist til "Hans & Grethe". Prøver og premiere fandt sted i Hammer Bakker, kompagniets hjemsted. Sangerne nøjedes ikke med at synge, de var også deres egne regissører. Nogle fremstillede sågar selv rekvisitter! Lige fra en hjemmesnedkereret trappe til små elpærer, syet på indersiden af Ole Lukøjes paraply!

Bilen blev pakket med kulisser, kostumer, rekvisitter, lys og lyd. Ved ankomst til den pågældende skole, ofte klokken 6³⁰, skulle scenen bygges op. Efter endt forestilling pilles ned igen og bæres ud i bilen. Videre til næste skole med samme procedure. Naturligvis deltog pianisten

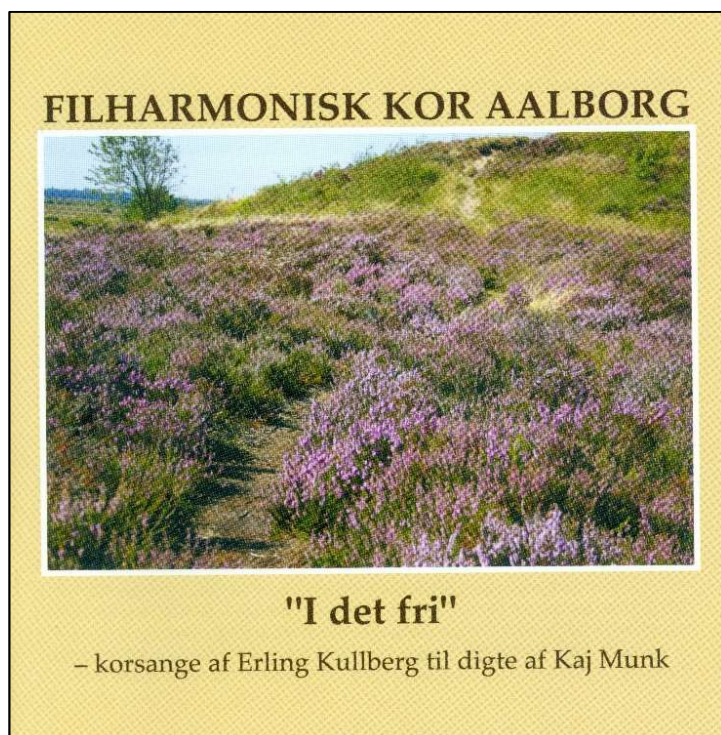
også i det praktiske. Om end i mindre omfang end sangerne, der arbejdede med hammer og søm for at samle kulissen.

Hans og Grethes hus ligger i skoven. Én af mine opgaver var at skaffe en sæk visne blade og strø dem ud over scenen. Op til premieren i februar var de frosset fast til jorden ude i Bakkerne. Det gav skader, så jeg måtte spille med plaster på de frostsprængte fingre nogen tid. Efter den lærdom brugte jeg arbejdshandsker, og med foråret mildnedes jord og luft. Sækken fyldtes hurtigt!

Det var herligt for en tid at være ”operapianist”. De gode sangere, instruktør og musikken, der helt naturligt når dramatiske højder, når Grethe skovler Heksen ind i flammerne! Både børn og voksne var meget optagne af operaen. Faderen og Moderen/Heksen blev sunget af Jens Bové og Annette Bo Nielsen, som jeg vender tilbage til hen mod slutningen.

FILHARMONISK KOR

Filharmonisk Kor er tilknyttet Aalborg Symfoniorkester og medvirker ved de store kor- og orkesterværker. Giver også koncerter i eget regi, bl.a. ”hos mig” i Nibe Kirke to gange i 2009. Gennem tolv år var jeg deres pianist. Var ”på” fire-fem gange inden en opførelse. Korleder Erling Kullberg kunne da frigøres fra klaveret og koncentrere sig om at dirigere. Som oftest var det værker med solosangere. Da de først kom til stede ved orkesterprøven, måtte jeg ud over klaverpartituret også spille noget af deres stemme. Ofte var det netop fra disse takter, korret skulle finde begyndelsestenen.

CD ”I det fri”

Inden orkestret tog over, var der klaverprøve med gæstedirigent. Det var den vanskeligste udfordring.

Til tekster af Kaj Munk skrev Erling Kullberg en korcyklus ”I det fri”, som Filharmonisk Kor opførte på Nordjyllands Kunstmuseum 9. april 2008. Siden andre steder, bl.a. i Nibe.

Ud over koncerterne med dette værk, medvirker jeg på den CD, der blev indspillet på konservatoriet.

ROYALT BESØG

Dronning Margrethe og Prins Henrik ankommer til Nibe Kirke

Regentparret og Bente. Snart spiller jeg for dem

I 2002 kunne Nibe fejre 275-års købstadsjubilæum. Dronning Margrethe og Prins Henrik takkede ja til indbydelsen, der også omfattede besøg i kirken. Jeg øvede grundigt til den lille koncert, de skulle høre.

2. juli var byen i festtøj og pyntet med flag. Jeg stod oppe ved orglet og så gennem vinduet Regentparret komme. Provst Jens-Anders Djerne fortalte dem kirkens historie, Thorvald Odgaard om sit kunstværk "Nibe-englen".

Imens stod jeg nede i kirken, parat til at hilse på dem! Jeg oplevede, at Dronningen og Prinsen var meget nærværende i deres hilsen.

Herefter tog jeg plads ved orglet, hvor min trofaste bladvender, kordegn og kirkesanger Else Grosbøll sad parat. Min musikalske hilsen til Regentparret var dansk og fransk: Carl Nielsen og Cesar Frank.

Der var frokost på skolen for særligt indbudte. I løbet af en time blev der serveret tre retter med vine, kaffe, kage og cognac. Stærke drikke har aldrig interesseret mig, men den dag tænkte jeg: "Er du til frokost med Hendes Majestæt og Hans kgl. Højhed eller ej"? Altså en cognac til kaffen.

Det hele var alt for hurtigt forbi, og vi gæster gik opløftede derfra, gruppevis. Trods den blæsende, regnfulde gråvejrsdag var der højt til himlen. Vi svævede over Limfjordens vande!

Broderi, Dronningen: "Dansk vejr", 1978. Januar

Om aftenen mødte jeg op på kajen i Aalborg og så indbudte gæster gå om bord på "Dannebrog". Da de efter receptionen gik fra borde, overbragte Jens-Anders mig en hilsen fra Prins Henrik med tak for musikken. Det var stort. For trods al festivitas var det tiden med dem i kirken, der for mig var kernen i besøget.

Med det vinkende Regentpar stævnedes "Dannebrog" ud i Limfjorden til toner fra bl.a. Nibe Blæserne og ledsaget af Nibe Roklub.

Broderi, Dronningen, "Dansk Vejr", 1978. Maj

I kølvandet på det royale besøg fulgte, at jeg fattede interesse for Dronning Margrethes broderikunst og Prins Henriks digte.

Mange timer er siden tilbragt med mønstre, lærred og garn plus læsning af den spændende lyrik.

Som led i jubilæumsfestlighederne arrangerede jeg to store koncerter i Nibe Kirke. Den ene med Aalborg Symfoniorkester, den anden med sangerparret Tove Hyldgaard og Tonny Landy, som jeg selv akkompagnerede. Begge koncerter trak fulde huse – og lidt til.

FEM KONCERTREJSER

I tidsrummet 1995 – 2007 foretog Skalborg Kirkes Ungdomskor fem koncertturneer til udlandet. Korleder Eva-Marie inviterede mig med som akkompagnatør, orgel- og klaversolist. Inden hver rejse blev koncertprogrammet afprøvet på hjemmebane. Dels i Skalborg og omegnskirker, dels i form af ”mini-turneer” til København, Viborg, Sønderjylland og Flensborg. Bl.a. med koncerter i domkirkerne i Viborg, Ribe og Haderslev.

Finland 1995

I efterårsferien rejste sangere og voksenalder til de tusind søers land. Indsejlingen gennem skærgården med ”Silja Line” var meget smuk. Birkeskoven stod i efterårsdragt, nattefrost havde tyndet lidt ud i bladene. Sangerne skulle indkvarteres privat, voksenalderen bo i hytter på en campingplads.

Finland. Koncert i Tempelkirken, Helsinki

Vi gav koncerter på skoler, i kirker, på højskole og gymnasium. Hvert sted var det spændende, hvilket instrument der var til rådighed. Jeg mødte alt, lige fra et gammelt ”hakkebræt”, hvor flere tangenter ikke fungerede, og klaverstolen vippede, til et forment Steinwayflygel.

Ugens højdepunkt var Tempelkirken i Helsinki. På det store orgel skulle jeg spille Bachs Præludium og Fuga, D-dur, samt Messiaen.

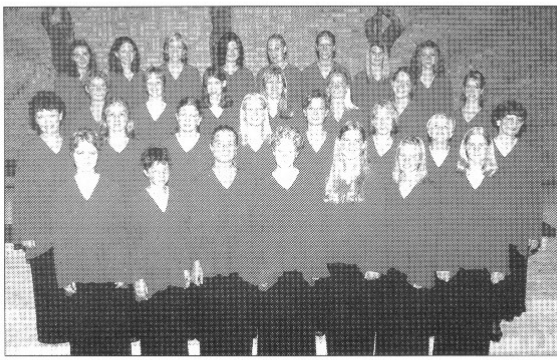
En trafikprop på vej dertil gjorde, at jeg ikke nåede at øve inden koncerten. En forsmag på turistlivet. Det hele gik godt alligevel. Tempelkirken er sprængt ind i fjeldet. Den rå granit i røde og lilla farver udgør kirkens kantede indre. I ugens løb var der indlagt sight-seeing med skønne busture. Og den sidste aften var vi i Nationaloperaen og så ”Flagermusen” af Johann Strauss. Sunget på finsk! Chaufføren og hans bus var med os hele vejen, fra vi kørte fra Skalborg til vi atter var hjemme. En uforglemmelig tur var det.

Færøerne 1997

Atlantic Airways letter fra Tirstrup i usigtbart vejr, men stewardessen bedyrer, at indflyvnings- og landingsforhold i Vagar Lufthavn er i orden. Et par timer senere hænger vi i luften mellem grønne fjelde, der synes så nær ved, at vingerne kunne røre dem. Det var midsommer og otte varmegrader. Korsangerne og voksne kørte i bus til Fuglefjord på Østerø. Lidt uden

for byen blev vi installeret i en spejderhytte. Et rødt træhus med klukkende vandfald udenfor vinduerne. Skyerne hang som ringe omkring fjeldene, hvoraf det højeste tårnede sig 600 meter op. Vores guide på turen var præst Lisbeth Michelsen. Hun fortalte levende om Færøernes historie og de kirker, vi skulle synge og spille i. Korrådet lavede maden lige fra hjemmebagte boller til middage. Der blev købt kongefisk og kæmpemuslinger direkte fra fiskerbåd.

Koncertturné til Færøerne 1997

Frederikskirken, Toftir	søndag	d. 22. juni	kl 11.00 (højmesse)
Fuglefjord kirke	mandag	d. 23. juni	kl 20.00
Skala skole	tirsdag	d. 24. juni	kl 9.30
Eide kirke	tirsdag	d. 24. juni	kl 19.00
Videreide kirke	onsdag	d. 25. juni	kl 16.00
Kristianskirken, Klaksvig	onsdag	d. 25. juni	kl 19.30
Fuglefjord skole	torsdag	d. 26. juni	kl 19.00
Kvivik kirke	fredag	d. 27. juni	kl 20.00
Nordens hus, Thorshavn	lørdag	d. 28. juni	kl 16.00
Havnar kirke	søndag	d. 29. juni	kl 10.00 (højmesse)

Færøerne. Koncertfolder med foto fra Skalborg Kirke

Der var dagligt mindst én koncert. Korleder Eva-Marie og jeg lagde programmerne på stedet, alt efter rummet og orglets størrelse og formåen.

Korets program var særdeles vanskeligt, også for organisten! Når man dertil lægger, at afstanden mellem koret på gulvet og organisten oppe kunne være meget stor.

Vidareidi med kirken

Vores kontaktmand var leder af Fuglefjord Pigechor, Frits Johannesen. En dag var vi på fjeldvandring til det 600 meter høje fjeld ved Fuglefjord. Hvad så vi ikke deroppe fra: Et ubeskriveligt smukt panorama med søer, vandfald, klipper, fjelde og Fuglefjord langt, langt nede. Heroppe bød Frits op til færøsk kædedans.

I Fuglefjord Kirke, og også i andre, havde jeg fra orgelbænken udsigt til et maleri: Synet af hvide og sorte får, der hoppede rundt på stejle, grønne fjeldskråninger. Dette naturens sceneri tog jeg ind, mens jeg spillede Bach og Mendelssohn!

Nordens Hus, Thorshavn

Der arrangeredes Færø-aften med kædedans, fællessang på færøsk og færøsk mad. Tørret grind, fisk, skærpekød og hvalspæk. Christianskirken i Klaksvig er stor. Her kunne de større korværker komme til udfoldelse. Efter seks dage i Fuglefjord kørte vi til Thorshavn og blev indkvarteret i KFUM's hus. Tilbage var endnu to koncerter og højmesse, sidstnævnte i Domkirken.

Koncert i Nordens Hus

Vi besøgte også Kirkeby med Kongsgården, St. Olai Kirke og St. Magnus Katedralen. Her i ruinen sang koret spontant, hvilket de ofte gjorde på turene til glæde for mange. I fritiden var vi turister både til lands og til vands. Det sidste med følgeskab af de bedårrende søpapegøjer, vuggende på Atlantens bølger omkring skibet.

Holland 2001

Turen var ren afslapning, idet der kun skulle gives tre koncerter. For mig var rejsen speciel ved, at Skalborg Kirkekor var suppleret med fire af mine egne sangere fra Nibe Kirkekor. I månederne inden havde jeg ekstra ugentlig prøve med de fire, som skulle tilegne sig det svære program ud over det, de skulle på hjemmebane. De lærte meget ved at deltage, hvilket smittede af på resten af Nibe Kirkekor, da vi kom hjem.

Flodbåden "Christiane", Holland 2001

Vi kørte med bus til Amsterdam. Gik ombord i flodbåden "Christiane", hvor vi skulle bo og spise alle dagene og sejle fra sted til sted. Opsyngning foregik i det største rum under dæk, mens korrådet havde travlt med at stryge kordragter. Første koncert var i Almere. Skøn kirke med gode instrumenter.

Næste dag sættes sejl og kurs mod Weesp. Vi måtte spadsere tværs over andres både for at gå i land. Koncert nr. to fandt sted i St. Laurentiuskerk, et dejligt kirkerum med god akustik. Tredje og sidste koncert var i St.

Bavo Katedralen i Haarlem. Orglet højt oppe, koret nede. Forsinkelse af tonerne måtte påregnes ved akkompagnement. Det var dejligt at se mine egne sangere glide uproblematisk ind i korsangen og det gode fællesskab, der opstod på båden under sejladsen.

Paris 2004

Bussen kørte fra Skalborg klokken 6 og nåede først hotellet klokken 1³⁰ nat. Vi havde en fransktalende guide med, Lasse Rose Nielsen, og det var godt.

Den danske Kirke havde glimrende instrumenter: Et Steinway flygel og et Marcussen orgel. Trods manglende søvn og træthed efter den strabadserende bustur, blev det en fin koncert.

Næste dag skulle vi medvirke ved messe i Notre Dame kirken. Et historisk sted, hvorfra den flerstemmige sang udgik i 1300-tallet. Lasse og jeg tog en taxa dertil, så jeg kunne orientere mig ved orglet. Trafikkaos betød, at koret og Eva-Marie ikke nåede frem til at øve som planlagt. Udfordringerne tog nu fart. I det kæmpestore rum kunne jeg hverken høre eller se koret. Kun følge Eva-Maries direktion via en skærm på orgelbænken. Jeg holdt vejret, da hun dirigerede mig i gang. Forholdene til trods gik værkerne forbavsende godt.

Turens fjerde dag bød på nye overraskelser: Vi skulle give udendørs koncert i Det danske Studenterhus. Flyglet kunne kun skubbes delvis ud af terrassedøren. Højrepedalen var ude af drift, hvilket dog blev fikset. Koret kunne jeg ikke høre, da de var ude, og jeg var inde. Men kunne dog se dem og Eva-Maries direktion, i modsætning til dagen før i Notre Dame. Jeg spillede også en afdeling for soloklaver. Halvt inde, halvt ude!

Koncert i Den reformerte Kirke i Versailles. Da vi ankommer for at øve, er en orgelbygger i gang med at fjerne hyletoner i orglet. Et dårligt varsel. Orglet var tungt at spille på. Orgelbænken, som skal være glat, var beklædt med et stykke fastlimet gulvtæppe. Bænken var vakkelvorn og truede med at skride ud! Værre kunne en koncertsituation ikke blive. På mystisk vis gik det hele alligevel. Koncertugen i Paris sluttede med en dag i Disneyland, og en hård, varm bustur hjemad var i vente.

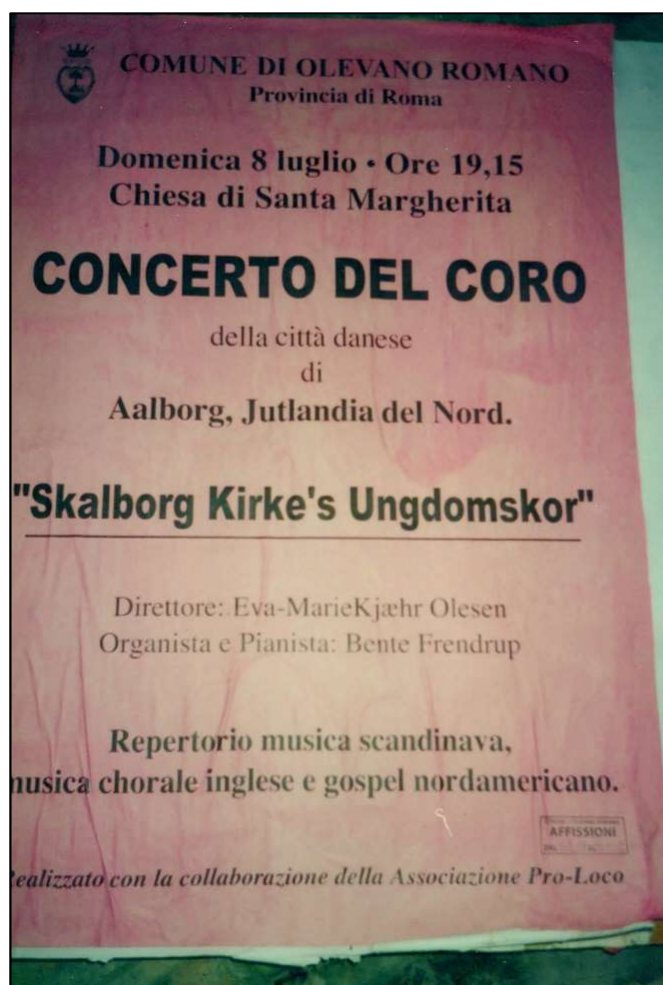
Rom 2007

Afrejse med fly. Ombord er Lasse, der siden rejsen til Paris nu har lært sig italiensk. Han står os atter bi som tolk. Vi, 36 personer, boede i et lejlighedskompleks og skulle hjælpes ad med at købe ind og lave mad. Hver dag skulle der hentes uendeligt mange vandflasker. Jeg var på ”vandbærerholdet”.

At skulle spille i Peterskirken havde jeg ikke i min vildeste fantasi forestillet mig. 7. juli medvirkede koret ved aftensang. Helt oppe i koret, bag apostlen Peters grav. Sidste orgel på venstre hånd. Der stod en organist og viste til rette med registrering. Da messen var i gang og korets program sunget til ende, gav han tegn til mig om at fortsætte. Jeg skulle spille videre under altergangen. Så sad jeg der i Peterskirken og improviserede. Forsøgte at fastholde øjeblikket i håb om, at det, jeg spillede, var i orden.

Kirken Saint Paul's within the Walls havde en smuk liturgi. Med elementer fra både den katolske og den protestantiske kirke. Jeg akkompagnerede koret ved højmissen og spillede postludium. Den stedlige organist tog sig af resten.

Cirka 50 kilometer fra Rom ligger bjergbyen Olevano Romano. Vi måtte gå et godt stykke fra bussen op til kirken. Men hvor var orglet? Få minutter inden messen skulle begynde, blev en kasse rullet ind og et elektrisk orgel tryllet frem! Koret sang noget så flot. Den aften var en totaloplevelse i den 800 år gamle middelalderby, der ”kravler” op ad bjerget. Høje, smalle huse og snævre, stejle gader gik bare opad, opad. Efter messen blev vi budt på en overdådig italiensk buffet uden for kirken med udsigt ud over bjergene til den smukkeste solnedgang.

Rom. Olevano Romano, koncertplakat

Sidste koncert blev sunget på Det danske Institut i Rom. Her spillede jeg soloklaver "Bryllupsdag på Trollhaugen" af Grieg og tre præludier af George Gershwin. Uden forstyrrende overraskelser.

Herefter besluttede jeg, at koncertrejsen til Rom skulle være min sidste. Ønskede at stoppe, mens legen var god.

Nogle måneder efter kunne Skalborg Kirkes Ungdomskor fejre 40-års jubilæum. Jeg spillede til festgudstjeneste, koncert og fest i Sognesalen. Og igen ved 50-års jubilæet i 2017. Som aktiv gæstesanger deltog én fra min fjerne fortid som organist og korleder ved kirken. På trods af de mellemliggende 45 år fandt vi hurtigt hinanden.

NIBE KIRKE

KONCERT

Tirsdag den 1. december 1998

PROGRAM:

- Kor + gæster:** Luk op kirkens døre (E. Hovland/O. Hillestad).
- Alle:** Så tænder vi et lys i kvæld (D. Helldén/I. Hagerup).
- Kor + gæster:** Ulrich Touber: Graduale til Adventstiden.
Fra Benedictus ps. 19, 2-5.
- Fællessalme nr. 63 »Nu kom der bud fra englekor«.
Kor synger solo versene 1, 2 og 5.
- Kor:** Mørk er november (Cantiones 1582, K. Murmann J./
Th. Bjørnvig).
Down by the Riverside (spiritual/B.F.).
Tak og ære være Gud (Strattner/B.F.).
Mine tider er i din hånd (K. Nystedt/G. Grønvold Saue).
Zacharias' lovsang. Lukas 1, 68-69 + 76. Sats: B. Fabricius.
- Kor + 3 gæster:** Edward Elgar: Ave verum corpus. Motet, op.2 nr. 1.
Sats: B.F.

ORGELSOLO.

- Gruppe:** Gabriel Fauré: Maria, mater gratiae, opus 47, nr. 2.
Gabriel Fauré: Ave verum corpus, opus 65, 1.
- Fællessalme nr. 93. Hjerte, løft din glædes vinger.
Kor synger solo versene 1, 2 og 5.
- Kor + gæster:** W. A. Mozart: Tantum ergo.
Niels W. Gade: Morgensang af Elverskud.
C. B. Agnestig: Der stråler en stjerne.
Smyk dit hus med gran og kerter.
(Gl. Wallisisk/Karen Krarup).
- Alle:** Til min Marie (Grundtvig/sats: B.F.).
Juleaften-alfabet (sats: B.F.).
Juletræet med sin pynt (Eigil Harder/M. Lorentzen).
Sats: B.F.).

Medvirkende: Nibe Kirkekor, suppleret med tidligere kormedlemmer.
Korskolen.
Bente Frendrup Nielson.

Koncerten markerer 10-års dagen for kirkekolets start.

I et børne-ungdomskor sker der udskiftning løbende. Nogle går, nye kommer til.

1. søndag i Advent 1998 kunne Nibe Kirkekor fejre 10-års fødselsdag.

Det skete med en festkoncert, hvor tidligere sangere var inviteret til at deltage.

Forinden havde jeg indsundet og sendt et kassettebånd til hver enkelt gæstesanger. Første, anden og tredje stemme.

Det blev en fin koncert og i tilgift gode ord fra Nibe Menighedsråds formand.

Et godt incitament til fortsat arbejde med den vigtige opgave, det er at gøre børn og unge fortrolige med gudstjenesten, salmer, sange og god kormusik.

I 2000 spillede og sang vi atter til præsteindsættelse: Tine Junker Dalgaard, med hvem jeg også fik et godt og mangeårigt samarbejde.

I Vokslev Kirke er der tradition for Nibe-Blæsernes medvirken 2. søndag i Advent. To af blæserne, Lars Palle og Kresten Hyldahl, spillede med mig i Nibe juleaften.

Kirkelige handlinger udgør en væsentlig del af organistens arbejde. Bryllupper og begravelser. Det ene øjeblik spiller man til de gladeste stunder. Det næste til de tungeste. Der var dage, man gik direkte fra det ene til det andet.

I 2003 købte jeg nyt flygel. Det lille Hoffmann flygel fra 1968 var spillet ned, og reparationer forestod. Klaverstemmeren tog det i bytte, satte det i stand og solgte det til Kirsten Kjærs Museum. Det nye er af mærket "Sauter Delta" og så stort, stuen kan rumme.

NIBE KIRKE
Orgelkoncert

TIRSDAG DEN 11. NOVEMBER 2003
med Kristian Krogsøe og Bente Frentrup

PROGRAM

César Franck: Pièce Héroïque: Bente
(1822 - 1890)

Olivier Messiaen: (1908-1992)
La Nativité du Seigneur
HERRENS FØDSEL
9 meditationer for orgel. (komp. 1935)

Samme år markerede jeg 40-året for min første koncert.

Havde nu selv et vidunderligt orgel at spille på og inviterede Kristian Krogsøe, orgelstuderende ved konservatoriet i Aarhus, til at være med.

Program 40-års jubilæumskoncert i Nibe Kirke

Kristian Krogsøe og Bente ved orglet. Bentes 40-års koncertjubilæum

Vi fordelte de ni satser fra Messiaens jule-natsmesse imellem os. Spillede dem fortløbende på skift.

Jeg indledte koncerten med Cesar Franck og sluttede med sidste sats af Messiaen.

Få år senere blev Kristian Krogsøe domorganist i Aarhus!

I 2004 gik jeg på fuld tid i Nibe-Vokslev. Det gav flere opgaver såsom ”Syng Sammen”, ”Spil Dansk”, kulturnat, stille gudstjenester, spille til mini-konfirmander med mere. På eget initiativ oprettede jeg Nibe Kirkes Kammerkor med tidligere børnekorsangere som basis. De suppleredes hurtigt med voksne udefra, heraf nogle fra mit første blandede kor! Børnekoret øvede fortsat alene, men indgik også i fællesopgaver med de voksne til koncert.

Friluftsgudstjeneste i Vokslev Kalkgrav kom til. Jeg skrev stemmer ud til Nibe-Blæserne, som ledsagede salmesangen. Kulturnatten blev en vigtig faktor for organist og kor. Siden også den nye kirkesanger, Torben Larsen. Nibe Kirke indgik i rækken af kulturelle ”stationer” i byen, som kunne besøges i nogle timer. Med kor, orgel, klaver og solosang nåede vi de mange, der fandt vej til kirken.

I 2008 kunne kirkekoret fejre 20-års jubilæum. Endnu en gang udgik der fra organisten et indsunget, personligt bånd til hver gæstesanger. Ved koncerten deltog også Kammerkoret. Torben dirigerede, jeg akkompagnerede.

FAMILIEN SOM INSPIRATION

Spillemandsmuseet i Rebild

Her kom jeg som barn og ung. Hørte de gamle spillemande spille til folkedans. En dag fik én af dem afsløret en buste. Han hed Jens Jensen og var selv til stede. Siden blev Frederik en del af spillemandslauget, og jeg genoplevede det gode miljø, nu med ham spillende i Gruppe 2. Det blev nu og da til en sving-om på dansegulvet til musik af Gruppe 2!

Statens Museum for Kunst

Martin var ansat her i en årrække, først som vagt i udstillingerne, siden i kontrolcentralen. Ved besøg på hans arbejdsplads tog den bildende kunst for alvor plads i min dagligdag. Vi mødtes flere gange i én af Martins pauser og så de spændende særudstillinger.

Løgumkloster Højskole

Ida var højskolelærer her i en periode. Besøg hos hende dernede inspirerede mig til selv at blive kursist. Første gang, mens hun endnu var lærer, og hvor vi var sammen om morgensang i Refektoriet. Det blev til fire korte kurser over år. Sønderjyllands historie, kunst og kirkekunst kom til at fylde meget. Og jeg genoplevede højskolemiljøet.

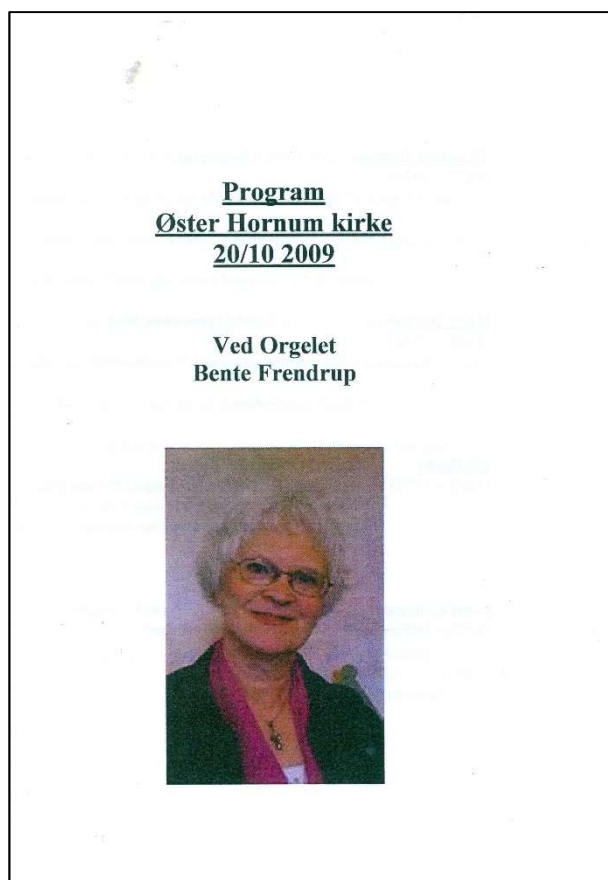
ØSTER HORNUM RETUR (2)

Nyt orgel i Øster Hornum 2004

I 00'erne blev jeg inviteret til at give koncerter på Øster Hornum Kirkes nye orgel.

To fyraftenskoncerter á ½ time og senest en hel orgelaften i 2009.

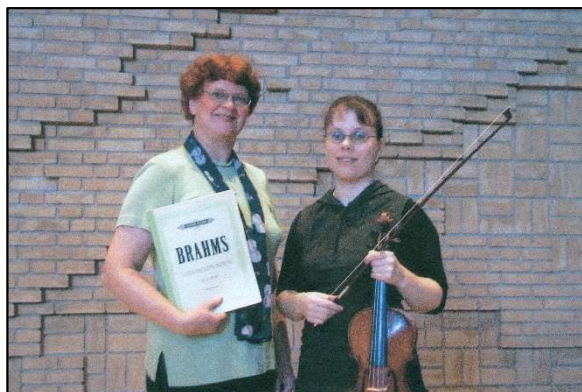

Koncert på det nye orgel 2009

Finalen var Kuhlau: Ouverture til Elverhøj.

Jeg kunne glæde mig over et stort fremmøde og det skønne instrument, der har den pondus, kirkerummet kræver.

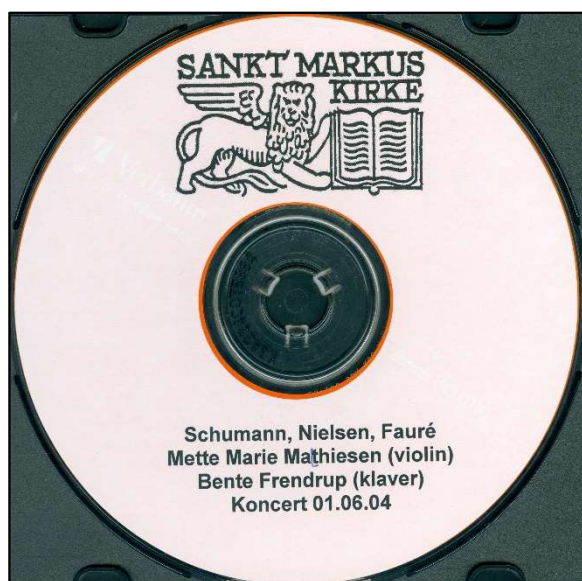
KAMMERMUSIK

Ny duo. Mette Matthiesen og Bente inden koncert i Skalborg Kirke

Ved en violinkonkurrence i 1998 spurgte én af de vindende deltagere, om jeg kunne tænke mig at spille sonater med hende. Med koncerter for øje.

Jeg havde netop akkompagneret Mette Matthiesen i 1. sats af Brahms' violinkoncert.

Markuskirken, Aarhus, CD-optagelse af koncerten

Jeg optrappede min klaverøvning, og nye, svære værker blev indstuderet. Carl Nielsen, Fauré, Franck, Schumann, for blot at nævne nogle.

Vi havde også fokus på Mozart-året 2006, hvor vi gav koncerter med et rent Mozart program. I Nibe Kirke supplerede jeg med hans Fantasi i f-moll for orgel.

Gennem ti år spillede vi koncerter i kirker, sognegårde, ved kunststillinger, på højskole osv. Kammermusikken var kommet tilbage til mig. Denne gang for at blive!

Nævnes skal også de flygel-indvielseskoncerter, vi spillede her hjemme i stuen med skiftende hold af publikum. Fem huskoncerter blev det til.

Koncert i Nibe med trio: Mette, Torkil og Bente, september 2011

Mette og jeg supplerede os i 2008 med cellolisten Torkil Essendrop, tidligere Aalborg Symfoniorkester.

Gennem seks år øvede vi regelmæssigt. Bl.a. værker af Dvorak, Brahms, Gade og Mendelsohn. Vores klavertrio spillede fortrinsvis koncerter i kirker.

ANNETTE OG JENS

Sangerparret Annette Bo Nielsen og Jens Bové. Koncert på Klarup Skole januar 2017

Sangerparret Annette Bo Nielsen og Jens Bové har jeg kendt siden 70'erne og 80'erne, mens de endnu var sangstuderende.

I perioder spillede jeg til dem i timerne plus et par operakoncerter. Og en forestilling med Operakompagniet som tidligere fortalt.

Fra 2001 blev det til en del koncerter med dem. Kirkekoncerter og musikgudstjenester efterfulgtes ofte af en verdslig afdeling i sognesalen. Her blev sunget opera, operette, musical, viser og sange.

Ved den årlige Operafestival var jeg med dem en enkelt gang. Her optrådte vi på forskellige arbejdspladser, bl.a. Rosdahls Råvaremarked på havnen i Aalborg og Mekoprint i Støvring.

Sangselskabet, som Annette var formand for, havde en årlig koncert, de kaldte "Koncert for børn og andre mennesker". Her spillede jeg til "Fynsk Forår" af Carl Nielsen, sunget af "Doriumus" og solister. Yngste tilhører var mit barnebarn Alfred, lige fyldt to år! Koncerter med Annette og Jens strakte sig over seksten år.

SLUTSPURT

Koncert i Nibe med Hasse Borup i Nibe Kirke, juli 2011

I Folkekirken var store forandringer af forskellig art undervejs. Forslag til disse nåede Nibe i 2011. Lige midt i et halvår med koncerter på stribe, både på hjemmebane og ude: Kammerkoncert med Hasse Borup, U.S.A., med klavertrio, orgelafsten. Klaverkoncert i Løgstør Kirke, julekoncert i Onsild Kirke.

Det var urogivende, men alderen var med mig, kan man sige. Jeg indså, at min slutspurt var i gang.

Orglet i Vokslev efter renovering

I 2012 indledtes en tiltrængt renovering af Vokslev Kirkes orgel. Tidens tand og temperaturforskelle havde slidt på det, og det var ustandselig hjemsøgt af hylere. Besigtigelsen blev foretaget af organist og orgelkonsulent Torben Krebs, der også anbefalede en omintonering.

I 2013 vendte én af Nibe Kirkens sangere, Katinka Fogh Vindelev, tilbage og sang koncert med mig. Nu som konservatorieuddannet, professionel sanger.

I september fejredes ”det nye orgel” med en koncert ved organist og kirkesanger.

Orglet klang smukt og mere rundt end før og var nu ”driftsikkert”. På sigt for min efterfølger.

En lille uge efter spillede jeg orgelkoncert i Sdr. Onsild Kirke hos sanger og organist Kirsten Dolberg.

Klosterkirken. Spillede Adventskoncert 2013

Jeg blev inviteret til at spille orgelkoncert i Klosterkirken til Advent. For en fyldt kirke.

Nytårsaften 2013 i Vokslev

Min sidste julekoncert i Nibe var med samme værk som den første, nu med kammerkoret "Dorimus", Doris Kjærgård og harpenist Mette Nielsen.

Blandt tilhørerne var Annelise Ravn, der 36 år tidligere med sin vokalgruppe opførte Britten's "A Ceremony of Carols".

Flere ringe blev sluttet under dette forløb.

Nytårsaften 2013 i Nibe

Min sidste gudstjeneste i begge kirker var nytårsaften 2013. Spillede i Nibe Widors toccata for sidste gang. Med Else som blad-vender.

31. januar 2014. Afskedskoncert med Mette og Torkil

31. januar 2014 spillede jeg afskedskoncert i Nibe Kirke med min klavertrio.

NIBE KIRKE
KAMMERKONCERT
Fredag d. 31. januar 2014
med:
Mette Matthiesen, violin
Torkil Essendrop, cello
Bente Frendrup Nielson

PROGRAM:
Værker af Niels W. Gade
(1817-1890)

<p><i>Novelletter, opus 29.</i></p>	<p><i>Allegro scherzando</i> <i>Andantino con moto</i> <i>Moderato</i> <i>Larghetto con moto</i> <i>Finale. Allegro</i></p>
<p><i>Klavertrio, F-Dur, opus 42.</i></p>	<p><i>Allegro animato</i> <i>Allegro molto vivace</i> <i>Andantino</i> <i>Finale. Allegro</i></p>

Koncertprogram, afskedskoncert

Jeg fik mange gode ord og ønsker med på vejen plus mange gaver og blomster.

Menighedsrådene arrangerede reception i sideskibet. Jeg fik den bedste afgang, jeg kunne ønske mig.

Til allersidst fulgte blæserne Lars Palle og Kresten Hyldahl mig til dørs ved, at vi sammen oppe ved orglet spillede Händel.

CODA

ELVERSKUD.
BALLADE
Alf
NIELS W. GADE
Op. 30.
PROLOG.

Andantino.
pp
dim.
pp

Wilhelm Hansen, København. 8337

"Elverskud"

I årene 2009 – 2014 blev Frederik og jeg bedsteforældre til fire dejlige børnebørn: Alfred, Anker, Aksel og Elisabeth. Jeg kunne nu se frem til meget mere tid sammen med dem.

Efter pensioneringen fulgte gode opgaver: Koncerter med Frederikshavn Bykor og solister. Bl.a. Niels W. Gades "Elverskud", dirigeret af tenor Jens Olav Heckmann.

DANMARKS-SAMFUNDET

**Flaggudstjeneste 2014
Budolfi Kirke**

Domprovst Niels Christian Kobbelgaard
Organist Bente Frendrup

Fra min vikaruge i Domkirken

En uges vikariat i Domkirken.

Opera- og julekoncerter med Annette og Jens. Kammerkoret Dorimus. Fast vikar i Hasseris Kirke efterår 2017.

Er i skrivende stund endnu aktiv som løsvikar og fast pianist ved "Kom og syng med" i Hasseris Kirke.

TRE FAMILIE-STJERNESTUNDER MED MUSIK

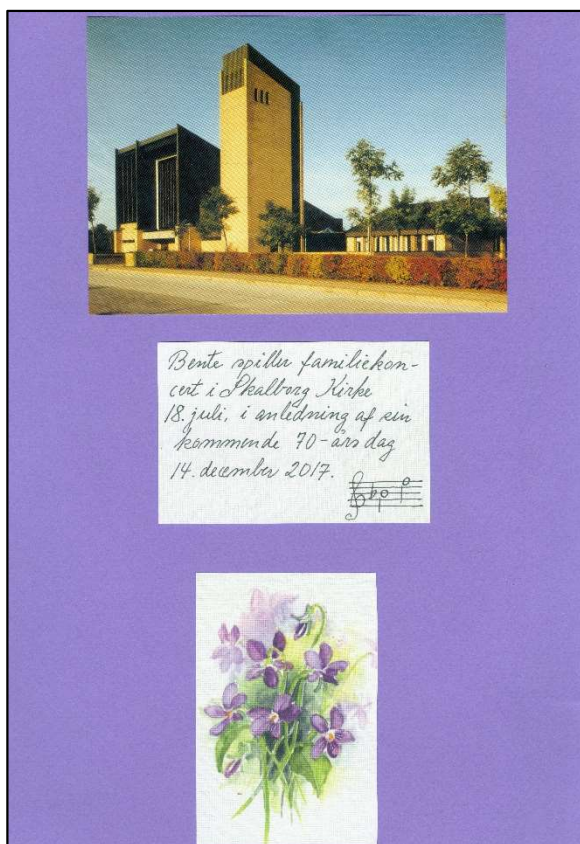

2006: At spille til Martin og Lines bryllup i Præstevang Kirke, Hillerød, og siden til festen.

2007: At spille på Løgumkloster Højskole. Engageret af Ida, som på det tidspunkt var lærer og kursusleder. En times klaverkoncert i ord og toner i ”Ottekanten”.

2017: At spille familiekoncert i Skalborg Kirke for mine allernærmeste i anledning af min kommende 70-års fødselsdag. Frederik, der på violin ledsagede til fællessang. Ida, Anders, Alfred, Elisabeth. Martin, Line, Anker, Aksel.

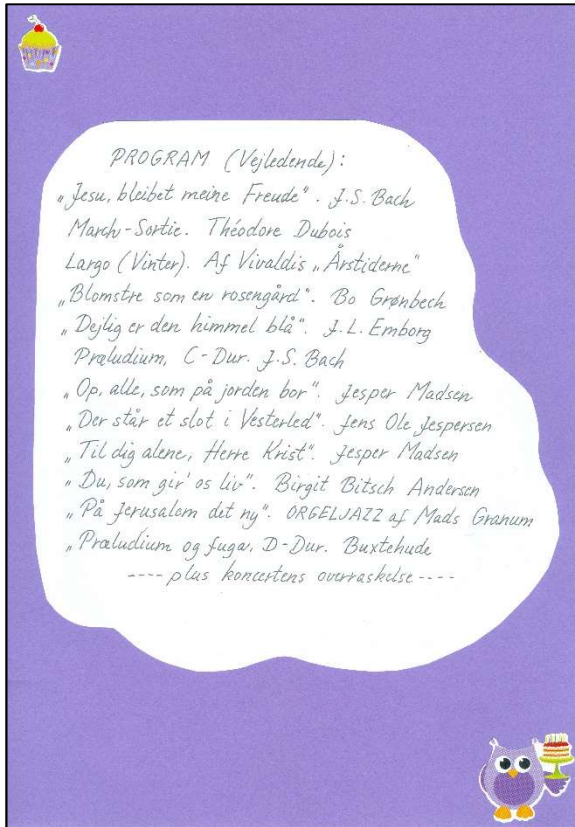
Skalborg Kirkes orgel. Snart spiller jeg 70-års fødselsdagskoncert 18. juli 2017

Jeg tog børnene op på orgelbænken undervejs i koncerten, enkeltvis og inddrog dem efter alder (tre – otte år).

Pludselig sad de alle fire, samlet, omkring mig.

Program forside

Orgelprogrammet

Her slutter min beretning om et langt liv i musikkens verden. Jeg håber, den bliver til glæde for mange, ikke mindst min familie og dens efterkommere.

Broderi: Dronningens "Dansk Vejr", 1978.
 December

Jeg lader mit broderi, Dronning Margrethes "Dansk vejr, december", få det sidste ord.

Bente Frendrup Nielson, 15. november 2018